

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.—
neobvezno

Oglas po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Baravska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti, čepok-
savadu št. 11.842.

Ljubljana, 19. novembra.

Dne 11. septembra t. l. je objavil »Slovenec« uvodnik, v katerem opisuje smernice, ki so jih dale Slovenecem »manifestacije katoliškega gibanja«. »Slovenec« piše, da je katoliški shod naglašal »večnoveljavna načela katoliškega verskega in moralnega nazora«. Marijanski kongres, da je pokazal na »čestitost Mater božje kot enega najglobljih virov notranje pobožnosti, mariborski mladinski dnevi da so dali direktno »kako našo kulturo prešiniti s pravim narodnim duhom«, moderni napredek pa »poplenuje« s krščanskimi življenjskimi vidiki. Vsi ti shodi, da so pokazali na zajedno človeškega soživljenja, ki družijo svoje člane med seboj po »ljubezni, moralni solidarnosti in duhu krščanstva«. Naglašali da so, kako se ljubezen do naroda »izpopolnjuje po ljubezni do vsakega človeka« in kako da se oboje med seboj sklada »kako je živja vera v božji izvor in moralno dostojanstvo vsake posamezne duše«.

»Slovenec« je takrat poudaril, da so omenjena katoliške prireditve zbudile v vsakem udeležencu živo zavest, da je izrodkom naše civilizacije mogoče pomagati edinele z »obnovo krščanskega mišljenja v vsaki duši in po zasidranju krščanskega duha v naši notranjosti«. Materijo je treba predrediti duhu, duha pa Bogu. Tako da bo »človek človeku postal brat, ne pa volk«. Odkloniti je treba vse, kar stanove, narode, države razdružuje. »Te misli in pobude morajo v naših srcih tiho zoreti, dokler se ne začne nova doba v človeštvu«. Datum teh lepih izjav: 11. september 1924.

Sedaj pa november istega leta! Vzemite v roke samo eno številko »Slovenca«, ali »Domoljuba«, da se prepričate, kako goljufivi, lažni in nemoralni so listi ljubljanskega škofa. Vsi katoliški, marijanski in mladinski shodi, ki jih prireja slovenski katoličani, vsi članki o duhovni obnovi, ki jih priobčjuje tisk, katoliški listi, so le ordinarna prevara za zaslepljeno ljudstvo, dokler se vsak dan na novo vali iz škofove tiskarne smrad klerikalne gnolobe in nemorale. Kaj pomaga govoriti in pisati o duhovni obnovi, ko na ljudstvo vidi, da prihaja v škofovi tiskarni tiskano in pod škofovim nadzorom ter njegovo komando stoječe časopise med narod kakor knega, ki podira v dušah in srcih zadnje stebričke morale, pameti pa poslednje mostove k treznosti in pravičnosti. Kdo naj še spoštuje politikujočo duhovščino, kdo naj ne prezira njenih voditeljev? Saj dan za dnem v svojih glasilih mesto krščanske ljubezni umetno vzbujajo najstrupenejšo strast sovražstva, saj neprestano s lažmi in obrekovanjem vzgajajo politično nezrelo ljudstvo v nauku, da človek ne sme biti svojemu političnemu nasprotniku človek in brat, temveč da mu mora biti volk. Kako naj nastane nova doba v duhovno obnovo, ako se najvišji cerkveni dostojanstveniki postavljajo na čelo amoralne, in v svojem jedru nekrščanske družali, kateri ni nobena stvar sveta?

To vprašanje se vsiljuje še posebno, ko čitamo najnovejšo številko škofovega tednika »Domoljuba«. Ves list je en sam kun laži in obrekovanj, ki imajo samo ta namen razbesniti v ljudstvu slepo strast sovražnosti, zamoriti v njem zadnjo trdnico razsodnosti ter ga tako soreniniti zopet v slepo orodje v rokah brezvestne in sleparske politike SLS. Poglejmo samo uvodnik v »Domoljubu«, v katerem so razglašena volilna gesla SLS in ki se glase takole: »Za državne tatove, ki kradejo milijarde našega denarja — ali proti njim?« »Za Velesrbe, ki hočejo Slovene in Hrvate v babilonsko sužnost — ali proti njim?« »Za narodne izdajce, ki so nas prodali centralizmu — ali proti njim?« »Za Juda Iskariota, ki nas pada za dnem izdaja in prodaja v gospodarsko, politično in versko smrt — ali proti njemu?« »Za svobodno Slovenijo — ali proti njej?«

Tako niše in površ se razglašajo, da gre borba za »križ častit«, škofov list, begar odgovorni faktorji so še pred kratkim oznanjali nujnost duhovne obnove v duhu krščanskega mišljenja in čustvovanja. Ni neresnice govoriti oni katoliški duhovnik, ki je zavračal se nad podivjanostjo politikujočih duhovščine, te dni dejal, da je postala ljubljanska škofija glavni izvor vsega pohujšanja ter največje nesreče za nas Slovence.

IMENOVANJE.

Beograd, 19. novembra. p. Podpisan je ukaz, s katerim je imenovan Zmago Zirnfeld pri gozdni direkciji v Ljubljani za gozdnega nadupravnika v šesti skupini I. kategorije.

Narodni blok konstituiran

DEFINITIVNI SPORAZUM MED RADIKALI IN SAMOSTOJNIMI DEMOKRATI O SKUPNEM NASTOPU PRI VOLITVAH. — VRHOVNA VOLILNA INSTANCA NARODNEGA BLOKA.

Beograd, 19. novembra. p. Danes dopoldne so se v predsedništvu vlade sestali člani ožjega izvršilnega odbora radikalne stranke gg. Pašić, Trifković in Jovanović ter delegati samostojnih demokratov gg. Pribečević, Žerjav in Wilder. Na seji, ki je trajala do 1. popoldne so nadaljevali ter zaključili razgovore o definitivnem volilnem sporazumu med obema grupama Narodnega bloka. Sklenjeno je bilo:

Radikalna in samostojna demokratska stranka skupno nastopite pri volitvah. Med šefi obeh strank je bil glede načina enotnega nastopa dosežen definitivni sporazum. Vzemimo je bilo stilizirano navodilo na vse okrožne odbore obeh strank, ki se obveščajo o zaključku šefov Narodnega bloka ter pozivajo, da v roku petih dni sporočijo svoje predloge glede enotnega nastopa Narodnega bloka v svojem okrožju, odnosno javijo že dosežene sporazume. Sporna vprašanja, ki bi se pojavila v pogajanjih med okrožnimi odbori se imajo predložiti zgoraj

označenemu komiteju šefov Narodnega bloka v končnoveljavno rešitev.

Glede podrobnosti enotnega nastopa Narodnega bloka je po informacijah Vašega dopisnika smatrati sledeče kot dogovorjeno:

V Srbiji nastopita obe stranki vsaka s svojimi posebnimi listami. Samostojni demokrati bodo v vseh okrožjih postavili svoje kandidature proti Davidovičevcem ter imajo velike šanse.

Za vse ostale pokrajine velja, da se načelno postavljajo enotne kandidature liste Narodnega bloka, torej v Hrvatski, Sloveniji, Dalmaciji, Vojvodini in Bosni. Le kjer bi lokalne razmere kazale, da bi paralelni nastop obeh strank bil za končni uspeh Narodnega bloka koristnejši, bodo posebne liste.

V politični javnosti je vzbudil sklep šefov Narodnega bloka ogromno pozornost ter se mu pripisuje največji pomen. Z njim je postala nacionalna fronta nepremagljiva, tem bolj ker se je istočasno popolnoma razbila fronta opozicijskega bloka.

Velika potrtost v opoziciji

DEMORALIZACIJA V VRSTAH BLOKŠEV VEDNO VEČJA. NOTRANJA KRIZA V KLERIKALNI STRANKI.

Beograd, 19. novembra. p. Razbitje pogajanj za enotni nastop opozicije je znatno pojačalo pesimizem glede njenih volilnih izgledov. Vzpostavitev enotne fronte Narodnega bloka in Radičeva bo, na napoved v današnjem »Slobodnem Domu« je bliskaste šče naravnost potrla ter povzročila v vrstah njihovih pristajalcev naraščajočo demoralizacijo. Ta demoralizacija povzroča vedno večjo razcepljenost. Davidovičeva stranka bo imela celo vrsto dvojnih in trojnih kandidatur in se pojavljajo vedno ostriša nasprotstva med njenimi posidnimi frakcijami. Klerikalna stranka je po avtentičnih informacijah, ki so jih dobili Davidovičevci, v velikih notranjih težkočah. Dr. Korišec in vodstvo SLS sta imela namero, da pri predstoječih volitvah popolnoma iztisne tako zvane mladine (pristaše dr. Gosarja, op. ur.), katerih zastopnik v klerikalnem klubu je bil zlasti posl. Krenžar. Po katastrofalnih neuspehih oficijelne vodstva klerikalne politike, pa je ta struja se ojačila in se pripravila na oster obračun. Zahteva večjo udeležbo pri kandidaturah ter grozi, da bo sicer nastopila samostojno. S to skupino simpatizira tudi posl. Gustinčar, katerega vodstvo SLS ni več namrcavalo kandidirati. Težkoče so tudi s posl. Sušnikom, katerega bi klerikalci zbog znane korupcijske afele radi skrili kot formalno od-

govornega povzročitelja, a ponesrečene spekulacije.

Šanse Nastasa Petrovića v moravskem okrožju so popolnoma padle. Radi tega se je obrnil na Radiča, naj izpolni svojo javno obljubo ter ga kandidira na kateri od list HRSS.

Z vseh strani se že pojavljajo kandidature. Pašić bo kandidiral kot nosilec najbrž v Beogradu, v Sremu in Banjaluki. Pribečević v Liki in Srbiji, Žerjav v ljubljanskem okrožju in najbrž tudi še v kakem srbskem vol. okrožju. Jovanović v Dalmaciji, Ljuba Davidović v Beogradu in Crni gori, Radič bo m. dr. nosilec v Hercegovini, da tam popolnoma pobije ostankе klerikalne stranke. Srbski republikanci so odklonili skupen nastop z Davidovičevci ter kandidirajo v Beogradu Ljubomira Stanojevića, Jošo Predanovića pa v Kragujevcu. Govorice o nameravani kandidaturi Lj. Davidovića v Ljubljani so se izkazale za izmišljotine.

PREISKAVA PROTI DR. PERNARJU.

Beograd, 19. novembra. p. Kakot doznava vaš dopisnik namrcava minister za notranje stvari uvesti preiskavo proti Radičevemu poslancu Pernarju, ki je haragural mase zagrebske fa kinaže proti policiji ob priliki improviziranega sprejema Radičevega zeta Košutića. Zatrjuje se, da je odredjena Pernarjeva aretacija.

Odpoved zvezne pogodbe Grčiji

JUGOSLAVIJA JE ODPOVEDALA GRČIJI PRED DESETIMI LETI SKLENJENO POGODBO. PRIPRAVLJENA JE ZAČETI POGAJANJA ZA SKLEP NOVE POGODBE.

Beograd, 19. novembra. p. Danes popoldne je grški poslanik Kamados posetil ministrskega predsednika Pašića; o tem sestanku je bil izdan naslednji komunik: »Ker je zvezna pogodba, sklenjena med Srbijo in Grško 19. maja 1913. za 10 let, lansko leto potekla ter ne odgovarja več izpremenjenim razmeram, jo je vlada kraljevine SHS odpovedala. Pogodba velja še eno leto od dne odpovedi. Ob enem je naša vlada izjavila pripravljenost, da začne pogajanja za novo pogodbo ki bo odgovarjala novi situaciji. Ob enem se bodo reševala tudi vsa druga vprašanja, ki so tekom zadnjih let postala nujna. Razume se, da ostanje oboje med našo kraljevino in grško tudi nadalje zelo prijateljski.«

Atene, 19. novembra. s. Uradno se potrjuje, da je Jugoslavi a odpovedala Grčiji zvezno pogodbo, sklenjeno leta 1913. med Grčijo in takratno Srbijo. Očividno na direktno vlade grško časopisje o tem koraku molči, pač pa objavlja grška vla-

da uraden komunik, ki veli: »Zveza med Grčijo in Srbijo je bila sklenjena 19. maja 1913. Naravno je, da pogodba iz leta 1913. v celoti ne odgovarja več v obeh državah nastalim teritorialnim in drugim izpremenbam. Poslanik kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je sporočil sklep svoje vlade, da se mora smatrati zveza med obema državama za končano. Ob enem se je izrazila želja obeh držav pričetu pogajanja za novo pogodbo. Odnosaji med obema državama ostanejo še nadalje prijateljski in trdni.«

Beograd, 19. novembra. p. Komunique o odpovedi zvezne pogodbe, ki je bila leta 1913. sklenjena med Grčijo in takratno Srbijo, je vzbudil veliko pozornost. Splošno je namreč znano, da je smatrati korak naše vlade kot energično gesto napram Grčiji, ki se te pogodbe ni nikdar resno držala in jo je baš v zadnjem času zopet kršila, ko se je na lastno pest in proti določilom zvezne pogodbe začela pogajati z Bolgari.

Pogajanja z Italijo

Vedno nove težkoče.

Beograd, 19. novembra. p. V Rimu deluje naša komisija z italijansko komisijo na reševanju vprašanja o zamenjavi kronskih novčanic s področja bivše tretje cone. Šef naše komisije je g. Jablano-vič s Cortelazzo. Italijani delajo velike neprimlice in zahtevajo posebne privilegije, posebno za Banco di Esconto Dalmato. Njihove zahteve so take narave, da jih naša komisija ne more sprejeti in bo zato po vsej priliki morala prekiniti delo.

Machar odložil generalni inspektorat

Praga, 19. novembra. s. Predsednik republike je vzel na znanje demisijsko prošnjo generalnega inspektorja češkoslovaške vojske Macharja. Opozicijski listi pravijo, da je Machar izstopil iz državne službe, ker se ni hotel prilagoditi zunanjemu vojaškemu pritisku. Vprašanje nasledstva še ni rešeno, pričakovati je pa, da bo skoraj gotovo imenovan za njegovega naslednika vojaški strokovnjak.

Avstrijska vlada sestavljena

DR. RAMEK ZVEZNI KANCELAR. — MATAJA ZUNANJI MINISTER.

Dunaj, 19. novembra. s. Novi kabinet je definitivno sestavljen. Izvzemši štirih oseb, ki so bile že v Sciplovem kabinetu, obstoji iz samih novih ljudi. Lista ministrov se glasi:

Zvezni kancelar dr. Ramek (kršč. socialc);
podkancelar dr. Waber (velenemec);
zunanj minister dr. Mataja (kršč. socialc);
finančni minister dr. Ahrer (kršč. socialc);
trgovinski minister dr. Schürff (velenemec);
poljedelski minister Buchinger (krščanski socialc);
minister za soc. skrbstvo dr. Resch (kršč. socialc);
vojni minister Vaugoin (krščanski socialc);
prosvetni minister dr. Schneider (kršč. socialc).

Najbolj značilni sta izprememba v finančnem ministrstvu, ki ga prevzame dosedanj deželni glavar Štajerske, in izprememba na mestu podkancelarja, na ka-

tero stopi mesto dr. Franka dr. Waber, ki je tudi velenemec. Dosedanji velenemški podkancelar je izjavil, da se je preveč navadil na Sciplov režim, odnoso se identificiral s Sciplom, tako da v novem kabinetu ne more prevzeti mesta podkancelarja.

Koalicija med velenemci in krščanskimi socialci sloni v bistvu na isti podlagi kakor dosedaj, predvsem na lojalnih odnosajih v kulturnih vprašanjih. Glede upravne reforme se je dosegel sporazum, da bodo uradni imenovan na dosedanj način. Kakor javlja neki večerni list, pa namerava dr. Mataja postaviti zunanjo politiko na novo podlago. Hoče jo povsem podrediti trgovski in gospodarski politiki, še bolj kot jo je storil dr. Seipel. Dr. Mataja ima v inozemstvu precejšnje zveze. Ako bo hotel izvršiti vse svoje namere, bo v vseh sedanjih državah našel mnogo razumevanja. Stopil je že v zvezo s kompetentnimi gospodarskimi krogi, da ustvari vse predpogoje za svojo zunanjo politiko.

Nov kurz angleške zunanje politike

PRVI KORAK ZA REVIZIJO ŽENEVSKEGA PROTOKOLA. OSTER TON NAPRAM RUSIJI.

London, 19. novembra. v. Danes se je vršila seja ministrskega sveta, katere so se udeležili vsi ministri in ki je trajala nad dve uri. »Star« doznava, da se je poleg diskusije o poročilu komiteja za proučevanje Zinovjevega pisma vršil tudi razgovor o vsebini prestolnega govora. Prihranki v upravi to bo glavna smernica Baldwinove politike. Znižanje državnih izdatkov bo omogočilo znižanje dohodnine in drugih davkov ter domači industriji olajšalo eksistenčno možnost. Naravno je, da se bo v prestolnem govoru omenila tudi socialna politika.

V govoru na noto Rakovskega ugotavlja angleška vlada, da veruje v pristnost Zinovjevega pisma, in poudarja, da ni prvič, da prihajajo taki dokumenti iz Rusije v Anglijo. Nadalje zahteva, da mora sovjetska propaganda v Indiji prenehati.

London, 19. novembra. s. »Daily Telegraph« javlja, da je sedaj gotovo, da namerava konservativna vlada revidirati

ženevski protokol. Generalni tajnik Zvez narodov je dobil nalog, da motivira ta sklep. Generalnemu tajništvu v Ženevi je že dospel odgovor angleške vlade, ki veli, da vlada še ni imela časa, da prouči ženevski protokol in da svojim delegatom pri Zvezi narodov potrebnega navodila za zasedanje Zveze narodov v Rimu. Angleška vlada prosi zaradi tega, da se z dnevnega reda rimske konference odstravi vsa vprašanja, ki se tičejo ženevskega protokola in razorožitvene konference.

K temu javlja Reuterjev urad: »Zahteva angleške vlade, da se v Rimu ne bi razvijalo o ženevskem protokolu, nikakor ne pomeni, da bi se opustil ta protokol. Vendar pa čas do 8. decembra ne zadostuje, da bi se natančno proučile podlage za posvetovanja z dominijem. Vlada ne želi prevreči predstoječ načrt, ne da bi na njegovo mesto prišel drug načrt.«

Poljska in Ma'a antanta

Zopetne vesti o vstopu Poljske.

Pariz, 19. novembra. j. Pariški poročevalec »Matina« doznava iz verodostojnega vira, da se bodo med vladami Male antante in poljsko vlado v kratkem pričeli razgovori glede vstopa Poljske v Malo antanto. Ta dogodek bi zelo ojačil stališče Male antante napram sovjetski Rusiji in bi mnogo priložnost za vzdrževanje miru v Srednji Evropi. Najbrže sredi decembra se bodo sestali v Bukarešti delegati Male antante in Poljske, da razpravljajo o tem vprašanju.

Diplomatske zadeve

Beograd, 19. novembra. r. Danes je v Beograd dospel novi francoski poslanik Grenard in takoj posetil zunanjega ministra dr. Ninčića. — Iz Prage je danes dospel poslanik Ljuba Nešić. — Jutri odpotuje v Sofijo poslanik Milan Rakić.

Beograd, 19. novembra. r. Danes dopoldne je minister trgovine in industrije dr. Grigsono konferiral z zunanjim ministrom dr. Ninčićem o nizu trgovinskih konvencij, ki jih mora naša država skleniti s posidnimi inozemskimi državami.

Beograd, 19. novembra. r. V Budimpešti bo jutri likvidiral svoje posle finančni odbor za pogajanja z Madžarsko, ker se bo delo nadaljevalo v Beogradu. Z naše strani se v tem odboru nahajajo dr. Hacin, dr. Milan Radosavljević, dr. Grigin, dr. Juraj Vrbanić in dr. Mlinarić.

Atentat na angleškega poveljnika v Egiptu

London, 19. novembra. s. Proti vrhovnemu poveljniku egiptanske vojske, angleškemu generalu sir Lee-Stacku, je bil danes ob 13.45, ko se je v Kairu peljal v vojno ministrstvo, izvršen atentat. Atentator je vrzel bombo, ki pa ni eksplozirala. Nato je nekaj oseb oddalo več strelcov, ki so ranili generala, njegovega pobočnika, šoferja in nekega stražnika. General je bil prepeljan v bolnico. Atentat so izvršile tri ali štiri osebe, ki so pobegnile.

Po zadnjih vesteh iz Kaira je bil general po treh streljih ranjen v želodec. Njegovo stanje je resno. Očividno gre za dobro pripravljene napad egiptovskih nacionalistov.

Afera Adriatische Bank na Dunaju

Dunaj, 19. novembra. s. »Wiener Allgemeine Zeitung« javlja: Polom Banke Adriatica v Trstu zavzema vedno širše kroge. Voditelji tega bančnega zavoda so tudi na Dunaju izvršili zelo dvomljive transakcije. Zlasti pri izpremembi filijale »Jadranske banke« v delniško družbo so se dogodile manipulacije, ki bodo povzročile kazensko postopanje. Delniška družba se je izročila novim lastnikom na podlagi nonareiranih dokumentov, tako da bo dunajski zavod vložil kazensko ovadbo proti onim jugoslovenskim bivšim upravnim svetnikom, ki so izpeljali celo transakcije. Pri predaji so nameravali predložiti napadne podatke o bilancii ter skušali izkazati aktivna. Vendar pa je po teh manipulacijah ostal še velik pasivum, ki so ga kasneje skušali kriti z vrednotami, ki so se pa izkazale kot ponarejene. Polom »Banke Adriatica« bo vsled tega povzročil tudi na Dunaju nekaj afer.

AVDIJENCE V DVORU.

Beograd, 19. novembra. p. Danes popoldne ob 15. do 16. je bil v avdijenci na dvoru minister Trifunović, od 17. do 18. minister dr. Ninčić, od 18. do 19. pa minister dr. Žerjav. Nato sta bila sprejeta v avdijenci ministra Lukinić in Bože Maksimović. Minister dr. Žerjav je predložil kralju v podpis več ukazov, ki se tičejo imenovanja gozdarskih ravnateljev v Bosni in Hercegovini.

Borza

19. novembra:

CURIH: Beograd 7.525, New York 518.75, London 24.04, Pariz 27.22, Milan 22.45, Praga 15.45, Budimpešta 0.00935, Bukarešta 2.70, Sofija 3.75, Dunaj 0.0073.
DUNAJ: Beograd 1027—1031, Budimpešta 94.90—95.70, Milan 3064—3076, Praga 2117—2127, Curih 13.685—13.735, dinarji 1023—1029, dolarji 70.430—70.860, lire 3035—3055.
PRAGA: Beograd 49.4, Dunaj 4.705, Berlin 8.10, Rim 146.75, London 157.80, New York 88.95.
BERLIN: Borza radi praznika ni poslovala.
NEW YORK: Beograd 145.25, Pariz 525.50, Curih 1927, Dunaj 0.1412, Praga 298.75.

Pripravite se na volitve

Kako mora postopati občinski sud z reklamacijami. V Sloveniji rešujejo tam, kjer obstaja občinski odbor, reklamacije takozvani občinski sudovi (reklamacijski odbori). Ti odbori obstajajo iz župana in dveh občinskih odbornikov, ki jih zato izvoli občinski odbor. Ta odbor mora vsako reklamacijo rešiti najkasneje v 5 dneh. Rešitev mora dostaviti onemu, ki je reklamacijo vložil in onemu, za katerega je reklamacija vložena. Rešitev se mora dostaviti proti pismenemu prejemnemu potrdilu. Kadar vložite reklamacijo, zahtevate od županstva, da vam potrdi volitve. Ako tekom petih dni občinski reklamacijski odbor ne izda nobene rešitve, se smatra, da je reklamacija zavrnjena in reklamant se lahko žesti dan pritožbi naravnost na pristojno (deželno) sodišče v Ljubljani za ljubljansko in okrajno sodišče v Novem mestu za novomeško okrajno. Sodišče v takem slučaju takoj zahteva spise od županstva. — Občinski reklamacijski odbor ne reši reklamacij končno, ampak mora svoje rešitve dostaviti reklamantem in jih potem poslati tudi pristojnemu (deželno) ali okrajnemu sodišču, ki rešitev občinskega reklamacijskega odbora potrdi ali pa izpremeni. Šele kadar pride rešitev sodišča nazaj na občino, se izvrše izmenembe v volilnem imeniku (vpisi, izbriši ali poprave).

Kaj storite, ako je Vaša reklamacija občinski reklamacijski odbor zavrnil ali pa vam ni izdal tekom 5. dni rešitve? V takem slučaju imate pravičo oz. tekom treh dni od prejema rešitve oziroma šest dan po vložitvi reklamacije pritožiti se na pristojno (deželno oz. okrajno) sodišče. Kadar je reklama-

cija rešena od navedenega sodišča, pritožba se v vsakem slučaju vloga potem nobena pritožba ni več mogoča. pri županstvu, ki mora potem pritožbo in dotične spise poslati naprej sodišču tekom dveh dni. Kadar je občinski reklamacijski odbor zavrnil reklamacijo, ker ji niso bili priloženi polnovredni dokazi (o bivanju, starosti, državljanstvu, značaju javnega nameščenca, slovenskega pokolenja in jezika), lahko vložite reklamacijo ponovno, opremljeno s takimi dokazi. Če ni še potekel reklamacijski rok. Zato je važno, da vlagate reklamacije čimprej in ne čakate zadnjega dne, kajti po preteku reklamacijskega roka ne morete reklamacije ponoviti niti ji uspešno priložiti potrebnih dokazov.

Kdo rešuje reklamacije v občini, kjer ni občinskega odbora. V takih občinah se reklamacije ne rešujejo pri županstvu, marveč pri pristojnem okrajnem sodniku. V Ljubljani, na primer, rešuje sodni reklamacije okrajni sodnik v Ljubljani, ki je na mestu občinskega reklamacijskega odbora. Isto velja za vse druge občine, kjer ni občinskega odbora. Reklamacije pa se vlagajo seveda tudi pri takih občinah pri občinskem uradu, ki jih mora takoj predložiti pristojnemu okrajnemu sodniku. Okrajni sodnik potem reši reklamacije in obvesti proti dostavni reklamanta in onega, za katerega gre. Končno veljavno pa potem reši reklamacije pristojno zborna (deželno oz. okrajno) sodišče. Tudi proti rešitvi okrajnega sodnika je torej dana pritožba ravno tako kakor, proti rešitvam občinskih reklamacijskih odborov (v roku treh dni od prejema rešitve).

Korupcionisti, pa še golufi povrh

Nova razkritja o klerikalni kupčiji s prevoznicami.

«Kmetijski list» priobčjuje iz predzgodovine klerikalne golufije z prevoznicami listi zanimive podatke. Piše, da se je, predno se je začelo moko s 40 odst. pustom prevažati, vršil sestanek vseh treh zadružnih zvez, kjer se je sklenilo paziti posebno strogo na to, da se tovarni listi s pravico popusta v nobenem slučaju ne bodo naprej prodajali.

Kmetijski list pravi nato: «Komaj pa se je seja končala, na kateri se je o tem govorilo, so klerikalci tovarne liste že ponujali trgovcem po 500 Din za komad. Še na dan seje so nam prinesli trgovci pokazati tovarne liste, ki so jih za navadno ceno kupili od klerikalnih lažnivcev».

«Kmetijski list» piše nadalje, da so klerikalci, ko je njihovi storjeni «lumpariji» takoj sledila obsodba javnosti, v svojih listih sicer priznali, da so tovarne liste prodajali nepoklicanim ljudem, toda oni so trdili, da so zaračunali samo toliko, da bi pokrili gotove stroške. Če so pa klerikalci od 4000 tovarnih listov prodali samo 1000 in le po 2000 K, so imeli od tega 2.000.000 K. «Katero tele v Sloveniji» — vprašuje krepko «Kmetijski list» — pa jim verjame, da so imeli pri-

ceji stvari tudi samo 50 tisoč K stroškov. Niti najbolj zarukan klerikalce ne more biti tako neumen, da bi se klerikalne laži ne spoznali. Glasilo SKS dostavlja končno, da so «lažnivi klerikalci izvršili novo golufijo» ter «hoteli izkoristiti budo ljudstva, da bi si navlekli spet par milijonov v svoje bisage». «Na račun siromašnega ljudstva ste hoteli priti do velikega voljnega fonda. To je bila vaša namera in nič drugega. Golufi in s'parji!»

Razkritja v «Kmetijskem listu» v polnem obsegu potrjujejo vse to, kar smo mi pisali o tej sramotni aferi g. Sušnika in njegovih pomočnikov pri «Zadružni zvezi». Naj si «Slovenec» in «Domoljub» še toliko prizadevata, da s farbanjem svojih bračev prešepita tudi ostalo javnost o resnici, ki je za SLS tako sramotna, in žalostna, se jima to nikdar ne bo posrečilo. Slovensko ljudstvo zna vedno bolj ločiti besede od dejanj. Prevarantskih obljub klerikalnih trgov ne bo več smatralo za zlate gradove, klerikalnih s'e parij z moko in žitom pa tudi ne za božje darove. Klerikalci so se sami razkrili, sami postavili na sramotni oder!

Nova vlada v Avstriji

Dunaj, 18. novembra.

Dr. Seipel je končno odklonil poverjenom u sestavo kabineta in za njegovega naslednika je izvoljen dr. Rudolf Ramek, salzburski odvetnik, bivši pravosodni in notranji minister.

Odstopivši državni kancelar je bil pač najmarkantnejša oseba povojne male Avstrije. Doba od njegove izvolitve na vodilno mesto države 31. maja 1922. pa do letošnjega jesenskega zasedanja Zveze narodov v Ženevi pomeni nedvomno perijodo počasnega, toda nepretrganega ozdravljanja avstrijskega gospodarskega in političnega življenja. In vsa ta doba je najhujše vezana na dr. Seiplovo ime. On je prijel za državno krmilo sredi največjega razsula in po komaj nar mesecih delala mu je uspelo zadobiti zaupanje inozemstva in izvesti to, kar se ni posrežilo njegovim prednikom. — doseči stabilizacijo skoro povsem zavožene avstrijske valute. On je sivožil in zgradil mešanski blok, koalicio krščanskih socialcev z velikomeci in končno odstranil socialno-demokratski vpliv iz vodstva državnih zadev. Na ta način je v inozemstvu potrdil pričakovanje, da Avstrija ne bo zdalekosežnimi socialnimi reformami prebudo obremenila svojega gospodarstva in onemogočila sanacije države. Pri prilobitnih slojih prebivalstva je njegova politika vživala zaupanje, ker je navzile neprijetnim bremenom omogočala neko stalnost v kalkulaciji in mirno kupčijo. Seiplovo ime je vživalo spoštovanje tako doma kot v inozemstvu kot jamstvo, da je Avstrija voljna živeti in pomagati si iz gospodarstvenega razsula, kamor to je pabliha demagogična in anarhistična politika prvih novinskih let.

Z uspehi Seiplovo politike na ni bila zadovoljna socialdemokratska opozicija, ki je bila od vsega početka nasprotna ženevskim protokolom in je videla v njih orodje za zasluženie Avstrije. Posebno ji je bil na poti od Zveze narodov imenovani generalni komisar Holandec Zimmermann, ki se je vedno naložiloče upiral od socializma predlarnim socialnim reformam. Češ da bi iz njih izhajajoča obremenitev proračuna uničila sanacijsko delo. Socialdemokrati so zato trdili, da se vrši ozdravljenje Avstrije na težki delavstva in so protestirali proti temu, da mora vse žrtve doninajati ravno delavski razred. Dr. Seipel si je nakoral zamero socialistov tudi s svojimi klerikalnimi namerami na prosvetnem polju, ker je na obnem zborni krščansko-socialne stranke nastopil za konfesiionalne šole.

Tudi v lastni stranki se je položaj dr. Seipela začel majati zadnje mesece. Voditelja fronderjev sta bila nekdanji finančni minister dr. Gürtler in gornjeavstrijski delovni glavar prelat Hauser, oha nasprotniki zveze z velenemci in pristaša konflicije s socialno demokracijo, že krščansko-socialna stranka ne bi mogla vladati sama. Njun odpor je našel hrano v vedno močnejših avtonomističnih tendencah nosamoznih dežel, ki hočejo iztrgati Zvezi skoro vsa območja iz rok in ji pustiti le upravo armade in menda še pošte.

Avstrijska urava je organizirana skrajno neekonomično. Vzdrževanje zveznega in deželnega uradniškega aparata stane vsote, ki niso v nobenem skladu z dohodki. Zato je Zveza narodov pri zadnjih ženevskih pogajanjih zahtevala od avstrijske vlade upravno reformo in novo ureditev finančnega odnosa med Zvezo in deželami. Ze pri prvih pogajanjih meseca oktobra so zastopniki dežel pokazali prav malo volje podirati vladu v njenih naperih za varčevanje in so prihajali na dan z najlahekosežnejšimi federalisti in podeželskimi težnjami. Spopad je dozoril že tako daleč, da se je več dežel z krščansko socialno večino bavilo z mislijo, da tožijo zvezno vladu in finančnega ministra dr. Kienböcka pri ustavnem sodišču radi otegovanja deleža od državnih dohodkov.

Po padcu, ki ga je zadala sanacijski misli velika željezničarska stavka, je naletel dr. Seipel še na hujši odpor pri deželskih avtonomistih v lastni stranki. Dežele so zahtevale avtonomijo na polju šolstva, uprave in finance. Kancelar je v lastni stranki podlegel

politikom, ki niso hoteli pristati na nikake koncesije dežel napram Zvezi. Avstrija pa je finančno preslaba dežela, da bi vzdržala federativno, kaj šele konfederativno ureditev. Intrinsecni v lastni stranki se je pridružila še popustljivost socialnih demokratov, ki so vztrajali na izvedbi starostnega in invalidnega zavarovanja in na zvišanju brezposelnih podpor, a niso pri pogajanjih hoteli dati prav nobenega zagotovila, da bo parlament delazmožen, vsled česar je bil v nevarnosti pravočasni sprejem proračuna.

V očigled tem težavam je dr. Seipel odklonil kancelarsko mesto in je proučnil krmilo dole malo znanemu dr. Rameku, ki je eden voditeljev avtonomistov. Pričakuje se, da bodo socialni demokrati delali novemu kancelarju manj težav, ker vidijo v njegovi vladi pravzaprav le volilni kabinet. Volitve naj bi se izvršile spomladi. Socialisti in krščanski socialisti upajo na poroben poraz velenemcev, kar bi privelo Avstrijo k sistemu dveh strank.

Vlada dr. Rameka bo imela reševati težke, morla nerešljive probleme. Kako hoče rešiti znananju, ki ga imajo vanjo avtonomisti in nevrolosti socialnih demokratov, ki pričakujejo, da bo dr. Ramek manj trdovraten naravn njihovim socialnopolitičnim zahtevam, a obenem ohraniti zaenkrat še brezdomna važnejše znananje in podporo Zveze narodov, ki je Avstrijo rešila katastrofo in zahteva od nje varčevanje? Dr. Seiplov prihod je pomenil začetek sanacije Avstrije, bližnja prihodnost bo neokazala, če ne pomeni njegov padec polom ozdravstvenih prizadevanj in okvilenje nemermanske azitacije za združitev Avstrije z Nemčijo.

Politične beležke

+ Dobra lekcija. Povodom imenovanja vlade Narodnega bloka so gotovi praški listi, na ču jim židovsko gasilu «Tribuna» pričeli sistematično kampanjo proti novemu režimu v Jugoslaviji. Prav krepko in hvaljevredno se je proti pokusom zapeljati čsl. javnost v zmoto, postavilo znano legionarsko gasilu, «28. Rijeni», ki v posebnem članku protestira proti tendencioznemu pisanju zgoraj omenjenih gasil. «Pri nas pozabljamo, pravi «Rijeni», da je naša dolžnost podpirati tudi pri naših zaveznikih tiste skupine in stranke, ki se priznavejo k državi in ki so državotvorne ne le po besedah, temveč tudi po dejanjih in ki stremijo za tem, da bi zgradile silno in mogočno državo... Razmere v Jugoslaviji imajo mnogo podobnosti s prilikami na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji. Če nam je zgodovina učiteljica, potem vemo, da je Italija od l. 1850. do 1870. preživela krute notranje ujedinjevalne boje. Ali bi danc eksistirala jednotna Italija, ako bi se bi kralj Vittorio Emanuele in Garibaldi božala in spozarjevala s separatisti? Tako je tudi v Jugoslaviji, tako pri nas. Konjunkturalni politiki, katerim je država postranska stvar in katerim so njeni interesi in nje ne potrebe tuje, so nesreča vsakega naroda. Naravno je, da se jih tudi Jugoslavija brani. Zavezništvo z Jugoslavijo ima za nas pomen in ceno, če je ta država silna in močna. One novine, ki se postavljajo proti današnji jugoslovski vladi, pišejo tudi proti našim lastnim interesom. To bi si morali končno že enkrat reči ako se nečemo pripraviti ob zadnji ostanek simpatije v bratski državi. Možete besede odličnega češkega lista kažejo, koliko neprijetne pozornosti je vzbudila grda in očitno z interesirane strani inspirirana kampanja gotovih praških žurnalov proti režimu Narodnega bloka.

+ Od milijard na milione, od dolarjev na krone je reteriral «Slovenec» v svojih gorostasnih razkritjih «režimske korupcije». V nedeljo je najordinarnejše lagal, da je finančni minister Stojadinović dvignil dve milijardi dolarjev za volilni fond. Ko smo ga razkrinkali in posobili z dokazom, da je dolarje pobasala prejšnja vlada. — «Slovenec» molči kakor obesenec. Da pa le še ostane nekaj korupcijskega masla, so večraj njegovi staroavstrijski brači — drugih menda nima — doznali, da je vlada odobrila 100 milijonov kron za popravno cest. Tudi po praviljanje cest je klerikalcem korupcija in «Slovenec» naravno škofovsko psuie dr. Zerjave. Nadalje je vlada sklenila kovati nikljasti denar za 200 milijonov

dinarjev. Z njim se nadomestijo razcofrani in šmrasti papirnati dinarji, ki se jih boji že vsak razen mečnarja s puščico, posebno mali obrtniki in trgovci. «Slovenec» pa to komentira: «Tudi za tem se na j b r ž (l) skriva atentat na državni denar (na razcofrane dinarje?). Ker je jasno (l)... itd., pa zopet škofovsko zmerjanje. Končno še nekaj specialne glede dr. Zerjave. «Slovenec» nam reč v posebni brzojavki poroča, da «največji del reparacijske kvote za novembra dobi minister za šume in rude, da z njimi kupčuje...» Škoda, da je tudi ta «največji del» «Slovencev» in pasje zlaščeno. Minister za šume in rude bi z njila vseno ne zmozel kupiti pametni škofovskim žikovcem.

+ Zemljoradniki proti vsem. Ze večeraj smo poročali, da sta klub zemljoradniških posancev in glavni odbor zemljoradniške stranke na skupni seji (katere se je od strani naše SKS udeležil g. Bukovec) sklenila, da se stranka pri bodočih skupščinskih volitvah ne veže z nobeno drugo stranko. Tozadevni sklep se glasi takole: «Savez zemljoradnikov» izide na volitve popolnoma samostojno. Z vsvo odločnostjo se prepoveduje skupne liste s katerosibodi drugo stranko. Čani zemljoradniške zajednice se imajo pokoriti temu sklepu. Kdor se proti njemu pregreši, se bo smatral, da je s samim tem izključen iz stranke. Savez zemljoradnikov po postavi svoje liste v vseh okrajih cele države. Končno je bil izvoljen odbor, ki bo vodil volilno akcijo stranke ter določal kandidate za posamezna okrajja. V tem odboru, pod katerega kompetenco spadajo tudi slovenska volilna okrajja, ni nobenega Slovenca, pa tudi nobenega Hrvat. Poročila o volilnih izgledih zatrujejo, da bodo zemljoradniki tokrat še slabše odrezali nego pri zadnjih volitvah, pri katerih so bili kakor znano hudo decimirani.

Zveza kulturnih društev

V nedeljo 23. t. m. se vrše po deželi sledeča predavanja ZKD:

V St. Vidu nad Ljubljano predava profesor Fran Dolžan ob 3. popoldne v šoli «O pračloveku». Opozarjamo na to zanimivo predavanje, ki bi se imelo vršiti že v nedeljo 9. t. m., ki je pa moralo vsled znanih vzrokov odpasti, vse Sentiščane.

V Kosezah pri Kamniku predava ravnatelj g. Lovre Tepina v sokolski dvorani ob 9. zjutraj «Preskrba plemenjakov in njih odreja».

Na Rečici pri Bledu predava g. prof. Josip Breznik «Z zemljepisja in zgodovine Jugoslavije».

V Pogradu pri Novem mestu predava ob 7. zjutraj v gostilni g. Ivana Ambrožiča «O splošnih vprašanjih v poljedelstvu» gosp. František Malasek, strokovni učitelj na Grmu.

V Gornjem Logatcu se vrši veleža nimivo predavanje g. Josipa Zupančiča v prostorih g. Lenasija ob pol 4. popoldne «O inkviziciji in njenih ustanoviteljih». Ker je imenovan gospod vedno zelo zaposlen, opozarjamo na to njegovo predavanje tudi prijatelje iz Dol. Logateca.

V Krškem predava g. VI. Kuret, okr. ekonom ob 10. dopoldne v sokolski dvorani «O splošnih vprašanjih našega knetstva».

Isti predavatelj predava o isti temi ob 7. zjutraj v Leskovcu pri Krškem.

V Kotredu ima g. živinozdravnik Ivan Pestotnik ob 9. zjutraj v gostilni g. M. Dromovca v Potočju vsi predavanje «O živinoreji».

V Kočevju predava ob 10. dopoldne v telovadnici osnovne šole g. dr. Fran Cadež, profesor, «O skrivnostih elektrike».

V Borovnici se vrši ob pol 8. zjutraj predavanje g. ing. Arta Ružiča, gozd. svetnika. «O agrarni reformi».

Na Vrhniki predava g. dr. Joža Bohinjec o «Nezgodnem in holniškem zavarovanju» ob 3. popoldne v sokolski dvorani.

V Moštrani se vrši ob 8. zvečer predavanje g. J. Verbiča «O varstvu zemljišne posesti».

G. Fran Črnogaj, nadzornik v p. predava ob 9. dopoldne v sokolski dvorani v Domžalah «O sadlarstvu».

V Šmarci pri Kamniku predava gosp. Anton Likozar, nadučitelj v p. ob 3. popoldne «O splošnih gospodarskih vprašanjih».

V soboto 22. t. m. predava g. prof. Dolžan «O pračloveku», v Litlji. Predavanje se vrši v sokolskem domu ob 8. zvečer. Na to predavanje opozarjamo osobito vse članstvo Sokola, kakor tudi druge občinstvo.

Ivan Kežar:

Po svetu

— Razdelitev turškega državnega dolga med Turčijo in ona ozemlja, ki sedaj ne spadajo več k njej, je izvršila mednarodna komisija za turško državne dolgove v znižu lausanske mirovne pogodbe. Na Turčijo odpade 5.550.000 zlatih funtov, na vse ostale države skupaj pa 2.700.000. Velika Britanija je udeležna za Palestino in Mezopotanijo na tem dolgu z 675.000 zlatih funtov. Delež naše države momentano še ni znan.

Ruska emigracija protestira. Rusi, ki živijo v emigraciji v Parizu, so poslali ministrskemu predsedniku Herriotu protestno spomenico, ker je Francija oficijelno priznala Zvezo sovjetskih republik. V spomenici se naglašja, da ruski emigranti ne bodo nikoli priznali sovjetske Rusije, ker vlada tam teror, kalrknega ne pomni zgodovina človeštva.

Radičeva vojanapovedlastnim zaveznikom

Povsod bo postavil Radič proti svojim zaveznikom lastne kandidate. Hvali se, da bo klerikalcem odvzel deset mandatov in jih zasramuje, da bo s tem povzdignil njihov ugled pred Evropo!

Zagreb, 19. novembra.

Napovedbe, da bo Radič oiganiil vse svoje zaveznike, da ne bo poklenil nobenega mandata niti Nastasu Petroviću niti Davidoviću in da posebno ne bo pardoniral Korošca in Spaha, se obistnjujejo. Včeraj so dobile prvo oficijelno potrdilo v komunikueju šefov širšega bloka, še jasnejše pa v članku Stjepana Radičeva v današnjem «Slobodnem domu» pod naslovom «Volilna obvestila za vse organizacije in pristaje HRSS». To so najkompetentnejše izjave, ki fatalno ilustrirajo volilno slogu in šanse sporazumašev.

Radič piše: «V Dalmaciji ne bo HRSS, vodila nikakih pogajanj in sporazumov z nobeno gosposko skupino ali stranko. (S tem je odžagan dr. Trumbić). Tudi z zemljoradniki se v Dalmaciji ne bomo pogovarjali o volitvah, ker je njihovo vodstvo docela gosposko in niti malo republikansko. Za Južno Dalmacijo, ki voli 10 poslancev, bo nosilec liste doseđanih splitski poslanec Inž. Košutić (Radičev zet), za severno Dalmacijo pa Pavle Radič (Radičev nečak).

V Bosni muslimani povsod izprašujejo organizirane pristaje HRSS, ali gre Spaho z Radičem in ali je isto, glasovati za Spaho kakor za Radiča. Na to vprašanje je treba povsod odgovoriti, da stvar ni ista, ker Spaho ni niti za republiko, niti za seljaške pravice. Blazno in strahopetno je namreč da se organizacija muslimanov ne zove hrvatska nego jugoslovenska! Ne more torej biti nikakršna posebnega volilnega sporazuma z JMO. Zato vseeno ni treba nikakega sovršstva napram tej organizaciji, ker je Spaho pošten in izobražen politik. Toda ker so za vso hodočnjo Bosne in Hercegovine te volitve odločilne, je potrebno, da seljaški republikanci tu dobijo absolutno ali vsaj relativno večino. Ako bodo tudi muslimani, ki so v duši vsi republikanci, po večini glasovali za HRSS, tedaj bo ta imela nad 20 poslancev, JMO pa 10. Skupno jih bo nad 30 (od 48) in v tem slučaju bo i Hrvatsvu i Islamu i seljaškemu narodu v Bosni i Hercegovini zagotovljena popol-

na ravnopravnost in svoboda...

V Banata, Bački in Baranji je nad 120 tisoč Bunjevcev in Šekcev, ki so Hrvati. Doslej so glasovali večinoma za svojo popovsko stranko in so leta 1920. izvolili štiri, 1923. pa tri poslance, ki so bili mnogo bolj popovci kakor Hrvati in so zato tudi stopili v klerikalni ali popovski klub dr. Korošca. To so storili največ iz bojazljivosti, ker so mislili, da bodo na vladi ali vsaj blizu nje. Tokrat pa se bo po predlogu organizacije HRSS, v subotki županiji izpolnila želja tamošnjega seljaštva, da tudi v Vojvodini pride skatija HRSS. V subotki županiji bodo vsi nosilci i seljaške i republikanske liste prvakii HRSS, iz Hrvatske. Kandidati bodo sami preizkušeni republikanci volilnega sporazuma z nobeno gosposko monarhistično stranko. Za HRSS. bodo gotovo glasovali vsi Hrvati, Slovaki, Rusi in Rumuni, velik del Madžarov in Nemcev in vsi Srbi republikanci, ki jih je v Vojvodini več, kakor se misli.

S Slovensko Ljudsko Stranko, ki jo vodi dr. Korošec, ne bo nikakega volilnega sporazuma, ker ta stranka ni republikanska! Tako proti koncu poudarja Radič glede svojega najožjega zaveznika in ga tolaži s posebnim poslednjim oljmi: «... toda od strani HRSS. ne bo proti SLS nikake volilne borbe niti kakih volilnih napadov... Dr. Korošec kot amni politik (!) vrlo dobro ve, da pet, šest, ali deset slovenskih republikancev ne bo njemu prav n'e škodovalo, temveč le še bolj ojačalo položaj in dvignilo ugled (!) i v Beogradu i v zunanjem svetu.» To je naravnost zasramovanje...

Glede Črne gore in Srbije ne napoveduje ničesar, češ da noče škodovati Ljubi Davidoviću. No, zato se mu bo v celoti osvetilo v prečasnih krajih. Kolika je Radičeva poslednja perfidnost, se vidi končno že iz tega, da namcrava v Hercegovini, kjer hrvatski klerikalci računajo na edin plemenitejši uspeh, sam nositi listo, da tudi tam iztrebi popovce, kakor drugod pometja s svojimi zavezniki.

Mora

Sušnikove sanje o korupciji.

Naši kraji in ljudje

France Barle

(K 60 letnici njegovega rojstva.)

Danes praznuje 60 letnico svojega rojstva mož, ki si je stekel zlasti na polju gasilstva neveljavih zaslug. Ime Barle je znano širom naše domovine, saj je današnji jubilar starost in duša naše gasilske organizacije. Zgodovina slovenskega gasilstva je kar najtesneje spojena z današnjim jubilarom.

France Barle se je rodil dne 20. novembra 1864. v Cerkljah pri Kranju kot sin trdnega in krevdnega slovenskega kmetarja. Po končanih študijah in vojaških letih je stopil dne 1. januarja 1894. v magistratno službo pri mestni občini ljubljanski, kjer se danes neumorno deluje kot ravnatelj mestnega vojaškega urada.

Ze kot dljak se je živahno zanimal za gasilsko organizacijo, ki je bila takrat še v prvem štadiju svojega razvoja. Z vstopom v magistratno službo pa je aktivno posegel v to koristno organizacijo. Leta 1899. ga je ljubljansko gasilsko društvo sprejelo med svoje člane in istega leta izvolilo za svojega zaupnika in mu poverilo funkcijo društvenega blaginjaka. To svojo službo je sлавljence vestno opravljal do leta 1921. Procvit ljubljanskega prostovoljnega gasilskega in reševalnega društva je bil tesno združen z Barletom, ki je marljivo opravljal številne funkcije. Zbral je okoli sebe zavodne, narodne može ter pripravil knjige in gasilske predpise v lepem slovenskem jeziku. Reorganizacija ljubljanskega gasilskega društva mu je krasno uspela. Toda kot podjeten mož s svojimi prvimi uspehi še nikakor ni bil zadovoljen. Zelenel je izvesti reorganizacijo tudi pri posebnih gasilskih društvih in celo v gasilski zvezi. Posebno odločno se je boril proti temu, da bi bilo naše gasilstvo naslonjeno na nemško gasilsko zvezo. Na vseh zborovanjih je odločno zagovarjal to težo in neprestano dokazoval, da se mora slovensko gasilstvo oprijeti slovenske gasilske zveze. Tudi v tem pogledu je France Barle popolnoma zmagal.

Jubilant ni klonil tudi v najhujših časih. Prišla je svetovna vojna, gasilci so odšli na bojišča, gasilski domovi so samevali in nesreče so bile na dnevnem redu. V tej veliki krizi je Barle pričel organizirati gasilski naraščaj ter pritegnil k gasilskemu delu ženske moči in vojaštvo. Združil je gasilsko zvezo z reševalno službo.

Ko pa je prišel državni prevrat, se je tudi na polju gasilstva na inicijativno Barleta izvršil velik prevrat. Barle je združil razdrojeno gasilstvo in pritegnil v skupno gasilsko zvezo vse gasilstvo Slovenije. Gasilstvo je poznalo njegove velike zasluge in ga je zato tudi izvolilo za starostar svoje prve enotne gasilske zveze. Barle je delal dalje in stremel za tem, da se osnuje državna in tudi vseslovenska gasilska zveza. Prva ideja se mu zankačala še ni posrečila, a druga je postala dejstvo na vseslovenskem gasilskem kongresu v Varšavi dne 16. avgusta tega leta.

Barletove številne zasluge ni visoko cenilo le gasilstvo, ampak tudi ostala javnost, ki se je dobro zavedala, kako vitalnega pomena je krepka gasilska organizacija. V priznanje njegovih zaslug ga je mestna občina ljubljanska že leta 1910. imenovala svojim meščanom. Tudi bratje Čehi niso pozabili tega marljivega gasilskega delavca. Češkoslovaška gasilska zveza ga je lanko leto imenovala svojim častnim članom ter ga odlikovala s krasno gasilsko kolajno. Visoko odlikovanje mu je podelila tudi poljska državna gasilska zveza.

Jubilant pa ne deluje za priznanja in odlikovanja, ampak iz čiste idealizma in požrtvovalnosti. Umestno je torej, da se ga ob današnji njegovi 60 letnici spomni vsa slovenska javnost z željo, da bi še dolga leta vztrajal čvrsto in čilo na čelu gasilske organizacije.

SERENADA NA ČAST JUBILANTU.

Kako časte prostovoljni gasilci svojega starostar, so pokazali včeraj zvečer s serenado, katere se je udeležilo 21 društev iz vseh krajev Slovenije. Povorka, ki se je ustavila na Bleiwešovi cesti pred stanovanjem jubilarja, je štela čez 400 uniformiranih gasilcev, njim pa se je pridružio še veliko število civilnih častilcev zasluznega, tihega delavca. Bakljada je vzbudila po mestu splošno pozornost. Ko je pevsko društvo »Krkovo-Trnovo« odločilo pesmi »Predragi čuj voščila«, »Pod noč« in »Slovenski brod«, je med sviranjem vojaške godbe odšla v slavljenčev stanovanje posebna deputacija, da se mu pokloni. Podstarosta Gasilske Zveze in predsednik ljubljanskega prostovoljnega gasilskega društva, g. Josip Turk je pozdravil jubilarja v vznešenih besedah, poudarjajoč njegove izredne zasluge za razvoj gasilstva v naših krajih. Ob tej priliki je bila izročena g. Barletu spominska diploma »Gasilske Zveze«. Imenoma ljubljanske župe je izročil slavljenca načelnik g. Zupan jubilarju srčno palico in srebrno dozo. Z lepo spominsko sliko se je spomnilo svojega delavnega starostarja tudi gasilsko društvo Trbovlje-rudnik. Sledile so čestitke posameznih društev. V delu osiveli slavljenec se je ginjen zahvaljeval in spregovoril tudi na zunanji zbrane tovariše, naglašujoč, da smatra sлавje ne toliko kot znak priznanja lastni osebi, ampak kot priznanje njegovemu delu na polju gasilstva. Med tem so mu prišli čestitati tudi štirje najstarejši člani »Zveze gasilskih društev«, med njimi gospod Ignacij Mrhar iz Dolenje vasi pri Ribnici. Za tem je čestital jubilarju ravnatelj g. dr. Zarnik imenom mestne občine, nadsvetnik Govekar kot predsednik krožka magistratnih uradnikov, dr. Kodre imenom Zveze magistratnih uslužbencev. Poklonila se mu je tudi Zveza nižjih magistratnih uslužbencev. Osebnost je pozdravil slavljenca tudi njegov šolski tovariš, kapelnik g. dr. Cerin. Ko je vojaška godba žalgrala še zadnji pozdravni komad, je bila serenada zaključena.

„Vodni cvet“ na Blejskem jezeru

Na Bledu se je dne 14. t. m. opazilo, da plavajo na površini jezera, posebno v Zaki, sluzaste kepicke, ki dajejo vodi rdečkasto barvo. Drobno gledano je pokazal, da so kepicke kolonije neke modričaste alge (najbrž Polycystis), ki se je naenkrat pojavila v neliknem številu. — Modričaste alge (Cyanophyceae) so najenostavnejše rastline in spominjajo na bakterije (coccus). Ploščice so, podobne kroglicam, ki merijo komaj nekaj tisočink milimetra v premeru, brez pravega jedra in se razmnožujejo potom enostavnega deljenja (cepljenja). Barvajo jih poleg listnega zelenila (klorofila) še druga barvila, posebno neko modričasto barvilo (phycocyanin), ki prevladuje. Sluzaste mrenice družijo posamezne stanice kot nekako lepilo v večje skupine (kolonije), ki postanejo vidne tudi prostemu očesu.

Voda, ki je bila zajeta z algami vred iz jezera, je dobila v nekaj dneh modro-vijoličasto barvo. Alge so namreč poginile in le skozi mrtvo stanično mrenico je pronicalo barvilo in obarvalo vodo. — Podobna pojva so opazovali istotam pred sedmimi leti in je vzbudil takrat kot sedaj splošno pozornost.

Pojav se opazja večkrat tudi po drugih jezerih in ribnikih in je znan pod imenom »vodni cvet« (flos aquae). Prikaže se

Радиотерма но купатило

Лашко 20394.
Je otvorilo zimsko sezono. Službeno konstatirana visoka radiaktivnost na pravno toplo 38° C. Leci penmatizam, boli u bedra, ženske bolesti i nerвозы. Потпуно обдаравање по умерених ценана у купалишту. За собу и купали 50% снижене цене. Лечница је удаљена 5 минута од станице Лашко.

nenadoma in ravno tako hitro zgine. Značilno je, da ga povzroča vedno samo ena vrsta mikroorganizmov, ki se pojavijo v velikanski množini (Anabaena, Englena, Polycystis t. dr.). Od organizmov je odvisna tudi barva, ki je ali zelena ali rumenkasta, rdeča i. dr. Ribam in drugim vodnim živalim povzroča škodo, vsaj direktno ne. Čez nekaj dni postane voda čista kot je bila pred in organizmi izginejo skoraj brez sledu.

Kaj je storila bivša vlada za drž. uslužbence

Izšel je novi pravilnik o voznih olajšavah na železnicih, ki pravi: Splošen 50 odst. popust na voznino gre samo aktivnemu uslužbencu. Rodbinski njegovi člani pa bodo te ugodnosti deležni samo trilet v letu. Tudi upokojenci sami in njih rodbinski člani ter vdove in sirote dolo popust le za trikratno vožnjo. Izvzemši torej aktivne uslužbence, ki so brez rodbine, tedaj ta pravilnik za vse ostale ni prinesel nikakega zboljšanja prejšnjega stanja. Nasprotno ima določila, ki so celo na škodo tako aktivnim kot upokojenim državnim uslužbencem prve in druge stopnje II. kategorije in 1. stopnje III. kategorije. Le-te pri svojih itak skrajno skromnih prejemkih ne bodo smeli uporabljati ne zase ne za svoje III. razrede. Gre jim namreč samo 1. ali dvečemu II. razred. Tega priznanja bodo vsekakor zelo veseli.

Za vse pa velja, da bodo morali predložiti na novo nenapelnjene fotografije v velikosti 6 x 10 cm, kar pomeni nov običuten izdatok za one, ki so doslej uporabljali kakoršnokoli sliko. Dalje bodo nove legitimacije po 10 Din (doslej 2 Din), vsaka ponovno izstavljena legitimacija pa bo prizadeta veljala celo 100 Din.

V celoti torej novi pravilnik ne pomeni zboljšanja, marveč dejansko poslabšanje prejšnje skromne ugodnosti. Vse obljube bivše vlade reda in pravice so ostale res le obljube.

Važno za reducirance in unokoience

Državni uslužbenci, ki so bili reducirani, odnosno upokojeni s polnimi službenimi leti, ko je bil v veljavi že novi uradni zakon z dne 31. julija 1923, imajo pravico do pokojnine po novem zakonu. V nekem konkretnem primeru je priznalo ministrstvo za kmetijstvo in vodo uradniku s polnimi službenimi leti, ki je bil upokojen z drugimi reduciranimi uradniki, pokojnino po novih predpisih.

Proti tej odločbi ministrstva je vložila glavna kontrola tožbo na državni svet, ki je izdal sledečo razsodbo z dne 8. oktobra t. l., br. 31581:

»Pošto je X. Y. napunio zakonski broj godina službe, ima da dobije penziju po Zakonu o činovnicima i ostalim državnim uslužbenicima građanskog reda po izričnom propisu njegovog čl. 239 druga rečenica drugoga stava. Ne može se primiti tvrdjenje Glavne kontrole, da imenovani nije preveden, pa da mu usled toga, prema čl. 248 istog zakona, pripada penzija po dotadanjem za njega važećem zakonu. Ni čl. 239 ni koji drugi član pomenutog zakona ne postavlja uslov, da činovnici, koji su navršili zakonski broj godina službe, moraju biti prevedeni, pa pensionisani, da bi dobili penziju, po novome zakonu. Komisije, ustanovljene po čl. 226 pomenutog zakona nisu bile dužne da donose odluku o službenicima pomenutim u drugoj rečenici drugoga dela čl. 239. Ove su imele rešavati, koji će se državni službenici i dalje zadržati u službi i prevesti po novom zakonu. Dakle, to su službenici, koji su sposobni za službu, pa su se morali i prevesti. Medjutim, službenici, za koje se našlo da su suviše ili nesposobni za državnu službu, nisu bili prevedeni i s njima se

dalje postupilo po čl. 243, odnosno 239 pomenutog zakona. Dakle, komisije su, držeći se zakonskih propisa, trebale imati u vidu samo te dve grupe službenika, medju koje ne spadaju i oni iz drugoga dela drugoga stava čl. 239, jer sam zakon čini za njih izuzetak.

Ša izloženog, a na osnovu čl. 17. i 34. zakona o Državnom savetu i pravdnim sudovima, IV. odeljenje Državnog saveta presudjuje: Da se odbaci tožba Glavne kontrole.

Danes dne 20. t. m. velik cirkuški film

„Cirkuška kri“

drama v 6 dejanjih. V glavni vlogi Ksenija Desni.

Predstave ob 1/2 5, 1/2 8 in 9 uri.

Kino „Ljubljanski dvor“

Dopisi

JEZICA PRI LJUBLJANI. Prvo predavanje Sokola v tej sezoni bo skopitno predavanje g. dr. Iv. Laha »Dalmacija in Jadransko morje«, katero se vrši v soboto dne 22. novembra ob 8. uri zvečer v šoli. Vstop je vsakomur prost. Prihajajte točno! — DPO.

STARI TRG PRI RAKEKU. Naj mi bo dovoljeno zopet par vrstic iz naše loške doline. Mraz je začel že pritiskati in najbrž ne bo dolgo ostalo brez snega. — Dne 5. t. m. smo dobili novega župnika g. Jerneja Hafnerja. Upamo, da bo boljše razumel svoj poklic, kakor njegov prednik Anton Demšar, ki je odšel v Mengeš za keplana. — Z oziranjem na dejstvo, da smo 21 km oddaljeni od železnice, so za revnejše in uradniške sloje razmere mnogo slabše, kakor za posestnike, ki imajo svoja vozila. Avto stane namreč do Rakeka in nazaj 80 Din, kar za družbo sicer ni veliko, je pa občutno za one revne sloje, ki hočejo potovati v Ljubljano ali kam drugam. — Odkar ne cvete več tako bujno tihotapstvo, je pričel propadati v našem kraju alkoholizem. — Omenim naj še čudne nazore gotovih krogov, o učitelstvu v obče. Nekateri mislijo, da je učiteljstvo še vedno odvisno od mežnarjev in duhovščine. Ta doba je minula in se ne bo nikdar več povrnila. — Znani klerikalni učitelj Smolek je premeščen nekam nad Škofjo Loko, sem pa pride domačina iz znane narodne rodbine Al. Znidarske iz Lože. — Priprave za elektrifikacijo doline lepo napredujejo.

SMLEDNIK. V nedeljo dne 16. t. m. se je vršil pri nas shod SLS. Dobro se zavedajo, da je njihova politika popolnoma zafurana, so privlekli klerikalci na dan zopet stari kanon »avtonomija«. Poslanec Brodar pravzaprav ni povedal ničesar, čemur se tudi ni čuditi, ker je hodil v Beograd samo po poslanske di-jete. G. Smolek iz Ljubljane je na dolgo in široko razlagal »junake« borbe klerikalnega kluba v Beogradu in si počesto privoščil, toda očitno z velikim strahom, klerikalnega zaveznika in pro-tektozja, zmčanega Radica. Govoril je tudi kakor kak prerok — čujte in strmite — o preganjanju, ki bo sledilo po volitvah, o ječah, ki bodo baje polne in celo o krvi, ki bo tekla baje pri teh volitvah. Izjavil je tudi, da je osebno republikanske prepričanja, priznal pa je, da današnje razmere še niso zrele za republikansko gibanje. Shod, ki je bil prav žalostno obiskan, je zaključil naš kaplan. Ljudstvu pa sploh niso dali besede. Očitno so mislili: Naši backi nam tako vse verujejo! Toda motijo se, kajti nikdar več ne bomo nasledili klerikalnim obljubam in če je g. kaplan končal svoj govor z besedami: Ker zebe mene samega in tudi vas vse, vas ne bom zadrževal ter zaključujem shod, mu odgovorjamo: »Da, zebo vas je v nedeljo dne 16. t. m., še bolj pa vas bo dne 8. februarja, kajti takrat boste zmrznili kar za štiri leta!«

KRANJ. Gregorčičeva akademija, katero je priredil kranjski akademski krožek v soboto zvečer v gimnazijski telovadnici, je moralno kot gmotno prav do-

bro uspela. Meščani so to pot zopet izpričali, kako sprejemljivi so za prireditve take vrste. Člana kr. opere v Ljubljani, gđ. Ljubica Stiličjeva in g. Anton Šubelj sta si osvajala od nastopa do nastopa srca poslušalcev. Posebno je ugajala arija iz opere »Carmen«, katero je morala gđ. Stiličjeva ponoviti in pa arija »Rigoletto«, katero je dovršeno prednašal g. Šubelj. Na klavirju je spremljala gđ. Vogelinkova. G. prof. Joža Kovarč je v kratkem govoru orisal Gregorčiča — poeta. H koncu govora je prikazal pesnika kot nacionalista. Njegov govor je izzvenel v Gregorčičevem klicu po ujedinenju. Občinstvo je pazljivo sledilo njegovim izjavam in ga nagradilo z obilnim aplavzom. Gotovo smo g. profesorja kranjski tako veselili, kot ga Novomeščani težko pogrežajo. Moški zbor je zapel pod vodstvom g. nadzornika V. Rusa štiri Gregorčičeve pesmi. Zbor je bil temeljito nastudiran in je gotovo mnogo pripomogel, da je bil večer tako lep. V drugem delu je nastopil sedmošolec g. Ivo Koželj in nam prav ljubko recital dve Gregorčičevi pesmi. Proslavo je zaključil moški zbor s Fomsterjevo »Umrli je mož«.

KRŠKO. Dramatični osek Sokola v Krškem je uprizoril dne 8. in dne 9. novembra veseloigro »Sladkosti rodbinskega življenja«. Predstava se je vršila obiskrat pred razprodano dvorano. Pavze je izpolnil s preciznim izvajanjem salonski orkester. Dne 22. in 23. nov. uprizoril Dramatični osek Sokola v prid društva Kola jugoslov. sester žaloigro »Minar in njegova hči«, na kar okoličane že sedaj opozarjamo. — V nedeljo se je poslovlil od Krčanov in šolske mladine prezasluzni okr. šol. nadzornik, g. Ljud. Stasny, ki je bil upokojen po 42-letnem služovanju. Odhodnica se je vršila v sokolski dvorani. Odhajajoči g. nadzornik nam je predaval za slovo o svojem potovanju na Spitzberge na podlagi sklopičastih slik, nekaj učencev in učenek mešč. šole je pa recitalo odlomke iz njegovih potopisov. Tekom 23-letnega služovanja v Krškem si je pridobil srca vseh Krčanov, ki so se prav težko poslovili od njega. Želimo mu vsi, da bi užival svoj zasluženi pokoj v Ljubljani v neskaljeni sreči, miru in zdravju še mnoga leta, vsebine ne bi smel plakatirati. Ker se zadnjima dvema obtožencema ni moglo dokazati s kakšnim namenom sta hotela razširjati letake, jih je sodišče opustilo. Josip Kramarič je bil pa vsled tiskovne greške, da ni pregledal vsebine rokopisa in ga dal v cenzuro in ker je izpusil pri tiskanju navedbo kraja in tiskarne obsojen na 200 Din globe ali na 4 dni zapore, ki ga je pa že odsedel v preiskovalnem zaporu.

SREDIŠČE OB DRAVI. V proslavo 50-letnice pisatelja F. Ka. Meška, našega ožjega rojaka, priredi središki Sokol v nedeljo dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v Sokolskem domu »Meškov večer«. Slavnostni govor bo imel šolski ravnatelj br. Anton Kosl. Nato se uprizori Meškova igra »Pri Hraстовih«. Pozivljamo članstvo in vse narodno občinstvo, da s kar najštevilnejšim posetom pokaže, kako visoko cenimo našega velikega pesnika in gorečega rodoljuba.

ZALEC. Ob priliki 20-letnice Sokolskega društva v Zalcu je daroval istemu g. Rainer, graščak na Plevni pri Zalcu 200 Din. Srčna hvala! — Odbor.

RACJE. Račje so nedvomno na višku kar se tiče nemškutarske zalege. Povsod se moraš nehoti povprašati, ali smo v Avstriji ali v Jugoslaviji. Kdor govori nemški, pričara takoj naročeno, druge pa zapostavljajo. Nemci in nemškutarji se redno sestajajo in blagrujejo minulo čase, ko so še lahko pljuvali na naš narod. Podpirajo jih v tem še somišljeniki iz Avstrije. Pred kratkim si našel v neki trgovini na cigaretni papir, ki je imel mesto traka monopolne takse, belorodbel trak. Vsekakor bi bilo potrebno, da se prične čimprej s temeljitim čiščenjem. Pozivljamo vse narodno zavedne ljudi, da se pridružijo veliki nacionalni ideji, da zadamo našim nasprotnikom smrtni udarec.

PODCETRTEK. Dne 16. novembra smo spremlili k večnemu počitku komaj 38-letnega posestnika in gostinčarja, bivšega obč. odbornika in člana kr. šolskega sveta v Podčetrtku, g. Edvarda Staroveškega. Bil je mož kremenitega značaja, vedno odločen Slovenec in vrl naprednjak. Da je bil od mnogih ljubljen, od vseh pa spoštovan, je pokazala naravnost ogromna udeležba pri pogrebu. Dragi Edo, slava Tvojem spominu, prelep vzgled Tvojega odkritega značaja odločnega narodnjaka in naprednjaka pa ostani med nami v blagor domovine, ki si jo tako iskreno ljubil! Zaluzjoči go-spej vdovi in drobnim otročičem iskreno sožalje.

Šah

Ljubljanski šahovski klub obvešča svoje člane in prijatelje šaha, da se vrši redni klubov občini zbor v četrtek, 20. tega meseca točno ob 20. uri v klubovem lokalu (Narodna kavarna, zadnja soha). Ker vsrhuje dnevni red m. dr. demisijo starega ter volitev novega odbora, nadalje določitev dneva predvidene obsežne dr. Vidmarjeve šahovske simultanke ter predpriprave za letošnje klubove turnirje, pozivlja šahovski klub k polnoštevilnemu posetu občnega zbora po vseh klubovih članih. V slučaju nesklepnosti, se vrši občini zbor pol ure kasneje istotam, in sicer v smislu klubovih pravil brez ozira na število prisotnih članov.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Četrtek, 20.: »Zora, dan, noč«. E. Petek, 21.: »Pri Hraстовih«. A. Sobota, 22.: »Sestero oseb išče avtorja C. Nedelja, 23.: »Sumljiva oseba«. Izv. Ponedeljek, 24.: »Paglavka«. B.

Ljubljanska opera.

Četrtek, 20.: Cavalleria rusticana, V. vodnjaku D. Petek, 21.: »Trubadur«. Gostovanje tenorista Jana Mesteka iz Plzna. F. Sobota, 22.: »Rusalka«. E. Nedelja, 23.: »Prodana nevesta«. Gostovanje tenorista Jana Mesteka iz Plzna. Izv. Sentjakovski oder v Ljubljani. Sobota, 22.: »Beda«. Premijera. Nedelja, 23.: Gostovanje v Mojstrani.

Celjsko gledališče.

Petek, 21.: »Otroci«. Gostovanje ansambila mariborskega narodnega gledališča.

Mariborsko gledališče.

Četrtek, 20.: »Apolonov bram«. Premijera.

UMETNOSTNA RAZSTAVA V LJUBLJANI.

Pripravlja se na tihem umetniška razstava, ki obeta biti ena najzanimivejših razstav zadnjega časa. Na inicijativno in pod vodstvom slikarja Matije Jame se je udeležilo 13 slovenskih umetnikov od najstarejših do najmlajših z 158 deli.

F. Vesel razstavlja po daljšem presledku 23 večinoma novejših slik. J. Koblica, ki se izvzemši prvih razstav sploh ni več udeleževala umetniških prireditelj, razstavi 5 tisočliti (cvetlice). R. Jakopič 22 slik in študij razne vsebine. M. Jama 37 slik, med temi nekaj figuralnih študij. Iv. Vavpotič 10 portretov in pokrajin. F. Klemenčič 12 oljnatih in pastelnih slik, S. Santel 6 pokrajin, F. Zupan 14 akvarlov, A. Sodnik-Zupančeva 5 oljnatih slik in 12 akvarlov. B. Vavpotič 5 akvarlov.

Ljubljansko gledališče. Danes, v četrtek se vprizori v opernem gledališču »Cavalleria rusticana« in »V vodnjaku«. V operi »Cavalleria rusticana« poje vlogo Turidda gospod A. Darian kot gost. — Jutri, v petek gostuje v operi gospod Jan Mestek, tenorist opere v Plznu in sicer v vlogi Manrica v Trubaduru. Go-

spod Mestek je jako priljubljen član plzenske opere in velja za najboljšega tenorista v Plznu. Drugo njegovo gostovanje se vrši v nedeljo, dne 23. t. m. in sicer poje Janka v »Prodani nevesti«.

Wildgansova »Beda« na Sentjakovskem odru v Ljubljani. V soboto, 22. novembra se bo vršila premijera Wildgansove moderne žaloigre »Beda«. Drama je krasna in pretresljiva, dejanje napeto, tako da bodo imeli vsi posetniki predstave velik užitek. Vstopnice se v predprodaji v kavarni Zalaznik na Starem trgu.

Celjsko mestno gledališče. V petek, dne 21. t. m. gostuje ansambl mariborskega narodnega gledališča z Herman Bahrov komedijo »Otroci«, ki je v Mariboru zelo dobro uspela. Za torek, dne 23. t. m. pripravljajo domači igralci za proslavo našega pisatelja Fr. Ka. Meška dramo »Pri Hraстовih« v režiji g. Ferdija Gradišnika, ki nastopi v glavni vlogi prvič na celjskem odru.

Koncert Judite Bokor. V četrtek nastopi v glasbenem zasedu v Zagrebu velika umetnica na violinci, Judita Bokor, ki je znana v celi Evropi kot prvakinja svojega instrumenta. To je prvi nastop umetnice v Zagrebu in sploh v naši državi.

Novo odkritje naše domače umetnosti. Na podstrešju cerkve sv. Vlahu v Dubrovniku so pri popraviljanju cerkve odkrili zelo staro sliko, o kateri sodijo strokovnjaki, da izvira iz XV. stoletja, ko je

v Dubrovniku cvetela slikarska umetnost gotskega stila. Domneva se, da je bila slika poškodovana pri požaru l. 1708.

Boris Popov, član ljubljanske opere, poučuje solo-petje. Sprejema stranko od 17. novembra od 14. do 16. ure v prostori pevškega društva »Ljubljanski Zvon«, Narodni dom, I. nadstr. desno. Preizkušnja glasu 50 Din.

Petindvajset letnica pevškega društva »Zvonimira«. Pevsko društvo »Zvonimir« v Boki Kotorski je proslavilo te dni 25 letnico svojega obstoja. Predsednik društva g. Ivo Simović je na proslavi v svečanem govoru opisal historijat in kulturni pomen pevškega društva »Zvonimira«. Sijajno prirejena akademija je imela prav lep moralni in gmotni uspeh.

Poljski umetniški zavod. Poljsko časopisje poroča, da se v kratkem ustanovi v Varšavi umetniški zavod, ki bo širil znanje o poljski umetnosti in prosveti. V zasedu se bodo vršili razni koncerti, gledališke predstave, hiparske in slikarske razstave. Zavod bo stopil v stike s tuzemskimi agencijami glede mednarodnega gostovanja umetnikov, skladateljev, pisateljev in drugih udeležnikov. Ustanovitve zavoda podpira zlasti prosvetno ministrstvo, ki upa, da bo institucija mnogo pripomogla k ugledu in procvitu poljske republike. Načelnik zavoda postane g. F. Chodowiecki, mestni poročevalec za gledališča in predsednik Društva ljubiteljev lepih umetnosti.

Domače vesti

KAKO SO TIGRI UPITIVALI.

(Prilog «Slovenčevemu» arhivu za čisto slovenščino.)

V originalu pa tudi v prepisih čuva Beograd med številnimi interpelacijami klerikalnih tigrov nastopiti upit, ki ga v očitnejši prilogi škofovskemu arhivu za čisto slovenščino ponatiskujemo tudi mi. In se glasi:

UPIT

nar. poslanca Janeza Brodarja in tovarišev na g. ministra poljoprivrede in vode Krste Milčiča v zvezi prodaje stoke iz Nemčije. Gospodine ministre, v letu 1922 je ministarstvo poljoprivrede i voda, vodilo prodajo več milijard glav stoke, koja je morala kot reparacije odstopiti naši kraljevini, republika Nemčija. Javna tajnost je, da so nekoli odgovorni ljudi pri tej stoki zaslužili (zaradili) ogromne dobičke. To se je zgodilo na ta način, da je ministarstvo poljoprivrede i voda, pod tadanjem ministrom prodalo omenjeno stoko nekim privatnim tvrdkam iz Jugoslavije in Švice. Faktum je, da se je stoka prodala na šteto države.

2. Ali je g. minister voljan razkriti javnosti kako je povzročil prodajo stoke, kdo zaradil velike svote, koliko znaša zarada, ki so zaradili posamezniki v tej zadevi?

Beograd, 27. septembra 1923. Janez Strcin, Janez Brodar, K. Skuli, Josip Nemanič, Stefan Falez, D. Kranj, Andrej Nemanič, Gostinčar, Ivan Stanovnik, Vlad. Pušenjak, Jurij Kugovnik, Štitar Geza, J. Venjak, nar. poslanci.

Amin, Bože! Takih upitov in Slovencev čuvaj nas, o Gospodi! K. L.

* Prosimo še enkrat vse zamudnike, da poravnajo zaostalo naročnino, ker smo že v drugi polovici mesca. Da se nam delo olajša, prosimo cenjene naročnike, da plačajo naročnino do konca leta. Upravišтво «Jutra».

* Izpremembe v politični upravi Slovenije. Premeseni so: vladni tajnik Ivan Poklukar iz Konjice v Logatec, dr. Janko Vidic iz Radovljice v Ljubljano, dr. Tina Čuš iz Kočevja v Krško, vladni komisar dr. Janko Šiška pa iz Krškega v Kočevje. Dosedanji odvetniški kandidat Ivan Forčesin pa je imenovan za komisarja v mariborski oblasti s službenim mestom v Ptuj.

* Izpremembe v državni službi. V carinarski službi so imenovani: Fran Mencinger pri glavni carinarni v Mariboru (doslej v Sarajevu), pri glavni carinarni na Raketu pa Fran Lah, Miroslav Medanič, Branko Bakalović, Kazimir Mihajlovič in Peter Gojtan, ki so službovali doslej pri ukrajinski carinarni v Logatcu. Reaktiviran je višji agrarni zemljemerec v p. Albin Zakrajšek ter dodeljen generalni direkciji katastra. Profesor Adolf Ivančič v Kranju je pomaknjen v 6. skupino I. kategorije, telovadni učitelj na moškem učilišču v Mariboru Adolf Schaupt pa v 1. skupino II. kategorije. Geometer katastrske evidence v Logatcu Anton De Toni je trajno upokojen, suplent na rudarski šoli v Celju Vasilij Pavlovič pa je podal ostavko na državno službo.

* Smrtna kosa. Včeraj dopoldne je umrl v Ljubljani v starosti 81 let, gosp. Anton Luckmann, industrialec in hišni posestnik. Pokojnik se je mnogo udeleževal na gospodarskem polju. Bil je med ustanovitelji Kranjske stavbene družbe, sodeloval pri ustanovitvi ljubljanske mestne plinarne in ustanovi skupno z g. Bambergom tovarno za klej v Ljubljani. Svoječasno je bil tudi družabnik ugledne I. C. Luckmannove privatne banke. Kot jako ljubezni in dobrotljiv človek, je bil splošno spoštovan. Pokojnikovo truplo bo dne 21. t. m. ob 11. uri dopoldne blagoslovljeno v hiši župosti, Gradišče št. 4, nakar bo prepeljana na Verd pri Bistri in položeno na tamkajšnjem pokopališču k večnemu počitku. Boči mu ohranjen blag spomin, žalujomoči naše sožalje!

* Draginjske doklade za invalide. Po členu 278. budžeta za leto 1924.—25. je ministrski svet pooblaščen, da sme po svoji uvidenosti zvišati draginjske doklade invalidom in njihovim rodbinam za dobo, dokler ne stopi v veljavo nov zakon, ki bo to vprašanje uredil. Po želji Njeg. Vel. kralja je finančni minister določil posebno komisijo, ki bo izdelala načrt za zvišanje draginjskih dokladov v okviru finančnih sredstev, ki so ministrstvu na razpolago. Pripominja pa se, da se bo skušalo zagotoviti invalidom take dodatke, kakor jih predvideva sam zakon.

* Gasilci zapomnite si Bivši prometni minister Sušnik je izdal pravilnik o vozni olajšavi na železnicih in pri tem prezel eno najpomembnejših, najkoristnejših in najvažnejših organizacij, namreč gasilska društva, katera ni smatral vsaj toliko vredna in pomembna kot orlovski društva. Gasilci zapomnite si to! Novo vlado pa prosimo, naj zagotovi tudi gasilnim društvom vsaj isto vozno olajšavo na železnicih kot jo uživajo orlovski društva, kajti gasilska društva so eminentno važna humanitarna društva in tudi v interesu države.

* K umoru Ferdinanda Pipana. Pisca pisma z dne 6. t. m., ki je bilo oddano na pošto na železniški progi Maribor - Ljubljana, naprošam znova, da mi pošlje obljubljene podatke, ki bodo gotovo v korist preiskave. Istočasno napro-

šam pisca, ki je pisal dve pismi g. dr. Gradniku pod naslovom «Iskajte itd.», naj pošlje točneje podatke, ki so mu morda znani o «šifriranih pismih». Event. se naj oba pisca osebno zglasita pri meni. Tajnost jima je zagajena. — Politijski direktor: dr. Justin.

* Zima. Pišejo nam: Begunjsčico na Gorenjskem je pobelil sneg. Pobeljena sta tudi Stol in Dobruše. V gozdu Gornjice pri Podbrezjah sem našel cvetoče reslje in telohov cvet. V nekaj dneh gotovo ne bo več sledu o teh zapoznatih oznanjevalkih spomlad.

* Jadranska Straža. Novembrska številka revije «Jadranska Straža» prinaša pod naslovom «Putevi slovenske pomorske ekspanzije» na uvodnem mestu članek, v katerem se s posebnim ozirom na ustanovitve «Jadranske Straže» v Pragi podčrtava važnost Jadrana kot točka, na kateri se edino more danes dostojno afirmirati značaj Slovenov kot pomorskega naroda. Objavljen je nadalje članek «Temelji državne pomorske politike, informativni članek Nikole Miletiča o avijaciji in razno drugo zanimivo gradivo, portret ameriškega admirala Andrews, ki je v zadnjem času obiskal dalmatinska mesta, grafično sliko angleških pomorskih manevrov, sliko z velikih manevrov italijanske vojne mornarice, pogled na Sušak in njegovo pristanišče itd. «Jadranska Straža» izhaja v Splitu enkrat mesečno. Naročnina znaša 100 dinarjev na leto.

* Kdo ima zasluge za otvoritev železnice Ormož - Ljutomer - Murska Sobota? To vprašanje že v par številkih «Straže» muči klerikalno moč. Sinočnja «Straža» poroča turobno vest, ki pa ne bo nikogar užalostila, da namreč k otvoritvi ne pride dr. Korosec, ki je baje kot državni poslanec na Dunaju z dr. Plojem izposloval trasiranje te železnice. On je baje tudi kot jugoslovanski minister prometa izdelal projekt za zgradbo železnice v državi in je prejšnjo železnico stavil med najpotrebnejše. Pri otvoritvi baje najbrž ne bodo niti poslanci SLS, ki so uporabili pri vseh proračunskih razpravah v zbornici in finančnem odboru vse mogoče prilike, da pospešijo zgradbo te železnice. K sreči pa vsak Prelek ve in zna, da ima za otvoritev te železnice vsak Prelek več zasluge kot ves jugoslovanski klub z dr. Korosem vred.

* Volitev župana in svetovalstva v Središču ob Dravi. Občinske volitve v Središču so bile končno vendarle potekle. Tri mesece je zavlačevala prejšnja vlada «zakonitosti, reda in poštenja» postavitve in to radi neuteleljene rekurze, ki so ga vložili klerikalci, čeprav so se vršile volitve v najlepšem redu. Dne 17. t. m. se je končno vršila volitev župana in svetovalstva. Za župana je posredno izvoljen dosedanji župan g. Franjo Lukežič, vrli narodnjak in naprednjak, za občinske svetovalce pa naša odlična pristaša gg. Jakob Zadavec in Viderek Kanic ter gg. Jernejčević in Srečko Horvat. Središče je bilo, je in ostane narodna, napredna in demokratska trdnjava.

* Za naša primorska kopališča. Zveza naših kopališč, ki je imela te dni na Sušaku sejo, je med drugim sklenila, da prične v svrhu uspešne propagande v prid našim primorskim kopališčem v inozemstvu tozadevno akcijo. Izdali se bodo lično izdelani prospekti kopališč in letovišč z ilustracijami naših krajev in morskih bregov. Na Sušaku se ustanovi podružnica «Putnika», ki bo dajala potrebne informacije o naših kopališčih.

* Kranjske novice. V soboto se je zgodila v bližini Kranja težka avtomobilna nesreča. Neki avtomobil in motorno kolo sta trčila s tako silo, da sta se oba zelo poškodovala. Pri tem si je zlomil nogo poslovođa predilnice v Trzinu g. Stranjsky. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico. — Trgovci Kokejli je kupil hišo št. 49 v koprniškem predmestju od ge. Marije Volčič za 1.150.000 K. — V soboto zvečer je priredil akademski krožek v spomin 20-letnice rojstva našega pesnika S. Gregorčiča akademijo. Spored je bil zelo prikladen za ta večer ter je bilo občinstvo pri izvajanju posameznih točk jako zadovoljno. Želim si še več takih večerov. — Tiskarna Sava je napravila okrog svoje hiše trotoar, ki se podaljšuje do Narodnega doma. — G. Holzhaker je napravil v prtilju svoje hiše poleg Jadranske banke nov trgovski lokal, v katerega se preseli Obrtna hranilnica. — Umrl je železniški uradnik g. J. Fugina.

* Požar v Sokolskem domu v Splitu. V Sokolskem domu v Splitu je v ponedeljek zvečer na doslej nepojasnjen način izbruhnil požar, ki je napravil v poslopju mnogo škode. Uničeni so prostori Filharmonije in velika dvorana. Le z velikim naporom se je gasilec končno posrečilo ogenj omejiti in pogasiti ter tako vsaj deloma rešiti, kar so stari rodoljubi izgradili tekom decenij.

* Neznani požigalec. Dne 11. t. m. zvečer je nekdo podtaknil na hlev poslastnika Ivana Suhadolnika v Borovnici št. 117, kjer je bilo nakopičeno seno, govečo svečo. K sreči so plamen še nedogorele svečke pravočasno opazili in je bil tako preprečen požar. Brezvestnega požigalca zasleduje orožništvo.

* Vlom v Borovnici. V noči na 14. novembra so neznani svedroci vlomili v trgovino Franca Balona v Borovnici in se oskrbeli z različnim blagom, s katerim so neznano kam izginili. Pobrli so 62 metrov moškega suknja, 40 m ženskega

Neprekosljivi so le EXCELLA

Oglejte si jih pred nakupom!
J. GOREC, Ljubljana
(palača Ljublj. kred. banke).

sukna, 30 m kloba, več metrov blaga za ženske obleke in perilo, žez 30 kg podplatov, rute, kože in razne pletenine. Skupna škoda znaša okrog 28.000 Din.

* Kdor zna, pa zna... Zagrebška tvrda Nafusi & Halpern je nedavno prejela 24 zabojev manufakturnega blaga, za katero je plačala 39.000 Din carine in ga prepeljala v svoje skladišče. Pozneje pa se je dogajalo, da je bila teža blaga napadno prijavljena in da bi bila morala plačati 89.000 Din carine. Po dovršeni preiskavi je bila teža obsojena na denarno globo v znesku pol milijona Din.

* Samomor ravnatelja celovške študijske biblioteka. Kakor je čitateljem «Jutra» znano, je dne 29. septembra izginil iz Celovca ravnatelj tamkajšnje študijske biblioteka dr. Karel Siegl. Prošlo nedeljo pa so našli pogrešanca mrtvega v nekem gozdu celovške okolice. Revolver, s katerim se je dr. Siegl ustrelil, je ležal poleg trupla, ki je že močno razpadlo. Kaj je nesrečnega moža gnalo v smrt, ni znano.

Kjer se opusti trgovina

tam je vedno največji nakup. Moško suknjo, modro volneno blago za dame, svila po polovici cen! samo pri

Jos. Brodarju, Aleksandrova cesta št. 12.
Hitite! Prepričajte se!

Iz Ljubljane

u— Na I. mestni dekliški meščanski šoli v Ljubljani je razpisano mesto ravnateljice s terminom do 15. decembra.

u— Osebnost. G. Ivan Forčesin, odvetniški koncipient v Ptuj, je imenovan za srezkega komisarja 8. grupe I. kategorije in je dodeljen srezkemu poglavarstvu v Ptuj.

u— Konfliktov z novinarji in novinami si menda želi g. šef kriminalnega oddelka na policijskem ravnateljstvu. Prav nič mu ni prav, da si znajo poročevalci poiskati tudi svojih informacij in da imajo o raznih kriminalnih zadevah svoje mnenje. Mi seveda ne moremo nikomur braniti, da si privatno ustvarja še tako predpostavne nazore o pomenu novinarstva v kriminalistiki, postali pa bomo prav neprijetni, ako se bo nadaljevala na policijski direkciji dosedanja taktika napram poročevalcem. Kdor meni, da se novinarji interesirajo za dogodke in imena iz nepotrebnih radovednosti in kdor misli, da bodo novice vse snatralo za prav, kar on sam ukrene, ta dokumentira, da nima pojma o notranji vzajemnosti kriminalistike in novinarskega informativnega dela. Vodstvo ljubljanske kriminalne policije prav gotovo nima mnogo povoda izživati diskusijo o svojih uspehih in sposobnostih.

u— Ogenj na Vrtači. Včeraj, okrog četrta na 7. zjutraj je zapazila hišnica na Bleiweisovi cesti št. 3, Marija Rajat, ko je šla odpirat hišna vrata, gost dim, ki se je valil iz šupe vrtarja g. Alojzja Korzike na Vrtači. V hipu je bila sredi plamenu; hišnica je takoj obvestila o požaru v hiši se nahajajočo orožniško postajo. Požarna brigada je prišla k sreči že čez nekaj minut na kraj nesreče. Suha, v kateri so se nahajala vrtarska okna, lončki in drugo orodje, je skoro popolnoma zgorela. Ogenj je tudi že grozil da preide na za barako se nahajajoče skladišče lesa Kranjske stavbene družbe, kar pa se je posrečilo preprečiti. Po izjavi g. Korzike znaša škoda, ki jo je prizadel požar 25 do 30 tisoč Din. Kar je nastal požar, ki bi lahko postal usoden za velik del mesta, še ni ugotovljeno. Bržkone pa je bil podtaknjen.

u— Policijske prijave. Od torka na sredo so bili prijavljeni policiji sledeči slučajci: 4 tatvine, 1 pijanost, 1 posest orožja brez dovoljenja, 1 izgrede, 1 preidevte plesa brez dovoljenja, 2 prestopa preko ograje policijske ure, 1 nezgoda in 1 požar. Aretaciji sta se izvršili dve in sicer: 1 radi vlačganja in 1 radi beratenja.

u— Martinov večer «Ljubljanskega Zvona» se vršil v soboto v Narodnem domu. Dvorana se je napolnila še proti deseti uri. Pevske točke «Zvonovega» mešanega zbora so bile sprejete z velikim odobravanjem, pisalo se je neumorno do ene polnoči. Marljivi pevski zbor «Ljubljanskega Zvona» je letos mnogo žrtvoval. Petkrat je koncertiral, končno še pel na Martinovem večeru. Povabil bo letos svoje prijatelje še na Silvestrov večer, ki edini prinese društvu dohodkov, kajti koncertne prireditve so po večini deficitne.

u— Avto ga je podr. Na Dolenjski cesti je prišel dne 17. t. m. posvecnik France Oven, stanujoč na Cesti v mestni log pod avtomobil trgovca Ivana Laspajnete. Avto je podr. nesrečneža na tla

Modern in kakor nov

bo zopet Vaš klobuk, ako ga Vam preoblikuje znana najboljša 6370/a

preoblikovalnica klobukov
Barboreč-Završan
Ljubljana, Mestni trg.

in ga močno poškodoval na rokah in nogah. Poškodovanca je nato sofer naložil na voz in ga odpeljal v javno bolnico.
u— Drsaljšče S. K. Ilirije otvorjeno. Drsaljšče S. K. Ilirije pod Cekinom gradom je danes otvorjeno. Drsaljšče ima krasno zrealno ploskev ledu, ki se bo dnevno obnavljala. Otvorjeno je od 8. ure zjutraj do 10. ure zvečer ter ima zvečer krasno razsvetljavo. Drsaljšcem je na razpolago kurjena garderoba s pogledom na drsaljšče ter mal bufet. Vstopnice se dobe pri blagajni, sezijejske vstopnice pa v trgovini J. Gorec.

u— Pes volje pasme se je zatekel sinoči. Najditelj se naproša, da javi svoj cenj, naslov upravi «Jutra».

u— Občni zbor pomočniškega zbora Gremija trgovcev v Ljubljani se vrši danes v četrtek dne 20. novembra t. l. ob pol 8. uri zvečer v prostorih Gremija trgovcev v Ljubljani, Aleksandrova cesta. Dnevni red: 1.) poročilo predsedstva in tajnika; 2.) volitev odbora; 3.) razno; 4.) Odbor. 3129

u— Čevljarska obrtna zadruga v Ljubljani naznanja svojim članom in interesentom, da se vrši pomočniška preizkušnja v nedeljo dne 30. nov. 1924. Pri glasiti se je v zadrugi pisarni, Hrenova ulica 4, najkasneje do 26. novembra t. l. — Načelstvo. 3130

u— Plesne vaje tehnikov s akademikov. Prihodnja plesna vaja tehnikov s akademikov se vrši v soboto dne 22. t. m. ob 20. uri v dvorani Kazine. — Odbor 3128

Iz Celja

e— Mestni kino v Celju. V četrtek, dne 20. t. m. otvoril g. Cepak kot najemnik mestni kino Celja v salonu hotela Skoberne. Otvoritvena predstava je «Pensionat Groenene». Zadešek ob pol 10. uri. Vsakokratne predstave se bodo vršile ob pol 19 in ob pol 21. uri.

e— Francoske predavanja v Celju. V soboto, dne 22. t. m. ob 18. uri bo predaval v mali dvorani Narodnega doma g. Rene Martel, prof. ljubljanske vseučilišča o nedavno umrlem pisatelju Anatole France-u. Predavanja se lahko udeležijo poleg članov francoskega krožka tudi vsi drugi, ki se zanimajo za francoski jezik in literaturo.

e— Podružnica družbe sv. CM za Gaborje priredi v nedeljo dne 23. t. m. v gostilni g. Čokeča v Gaberju veselico z raznovrstnim sporedom.

e— Ljudsko vseučilišče v Celju. Otvoritveno predavanje Ljudskega vseučilišča se vrši v ponedeljek, dne 24. t. m. ob 20. uri v salonski meščanski šoli. Predaval bo g. Eduard Šimlje o vseučiliškem življenju starih Arabcev. Ker je snov zelo zanimiva, je pričakovati, da se predavanja udeležijo občinstvo v kar največjem številu.

Iz Maribora

a— Demokratsko zborovanje v Mariboru. V nedeljo dne 23. t. m. se bo vršila ob pol 11. uri v mali dvorani Narodnega doma seja občinskega odbora JDS za mariborsko oblast, pomnožena z delegati krajevnih organizacij iz vse oblasti in delegatov srezkih organizacij Brežice, Sevnica, Laško. Seji bo prisostvoval minister g. dr. Žerjav.

a— Mariborski drobiž. Včeraj zjutraj je kazal topolmer v Mariboru minus 7 stopinj Celzija. — V Grajski kleti so včeraj prvič zakurili in so se ob tej priliki vnele saje v dimnik, tako da je morala priti požarna brigada. — Isti dan so v Grajski kleti popravljali električno napeljavno in je pri tem monter Celofiga neprevidno odvil petelina pri plinu ter se zastropil. Rešilni oddelček je v nudi prvo pomoč. — Schmidererjevo hišo v Cankarjevi ulici je kupil notar dr. Barle.

Kino

Filmski film

Da kar naravnost povem: jaz sem stare sorte človek in nimam rad kina; in sem tiste sorte človek, ki nima rad kina, pa redno hodi v kino. V gledališču sem abahiran in imam vsak teden po enkrat praznik, če gledam lepo opero ali dramo. Toda včasih me pa naka vgrizne in si mislim: «Kako, vraga, pa ljudje tam zunaj v velikem svetu žive? Kaj je tam novega?» In grem v kino, ki je zame nekak okenček, skozi katerega gledam v velik svet.

Sedaj imamo v Ljubljani štiri kinogledališča in reči se mora, da imajo sedaj na zimo, ko je gledališka sezona na višku, zares prav lepe in podučne filme. Še sedaj ne morem pozabiti prekrasnega židovskega filma «Stari zakon», ki sem ga videl v «Dvoru». Bil je predvsem zanimiv ravno za Ljubljance, ki živijo ne poznajo in ne njihovi verskih in življenjskih navad, strasti in bojev. V filmu ni briljiral samo Ernest Deutsch, ki spada med najboljše berlinske igralce, ampak

KINO „IDEAL“

predvaja v četrtek, petek in soboto Nordijski film

„Zadnji ples“

Krasna drama s predigro in 6 dejanji.

„TARZAN“

pride 23. novembra.

prav vsi do zadnjega. Takih filmov bi si človek še želel.

Podoben židovski film je bil «Beneški trgovci» v Matici. Prvih še same Benetke, noči na korzu in gondolah. Belmont, Rialto, doževa palača, polem pa tudi historičnost, izvrstni igralci in scene. Seveda se bo vsak poznavalec Shakespeara grabil za glavo, ko bo videl, kaj vse je židovski šmok izumetnik iz pesničkove umetnine, samo da proslavlja židovstvo. Imamo cele scene iz Shylockove družine in druge, o katerih v igri ne duha ne sluha ni, ki pa ne vplivajo slabo in tudi ne motijo, ker — no, moj Bog — ker smo namreč v kinu. Kdor pa to le za trenutek pozabi, ne uživa več Slavna sodnijska scena je bila izvrstno narejena in tu je bil igralec Shylocka brezdomno na višku. Seveda pa je imela Porzija toliko nežnosti in humorja, da so zadnje slike, v katerih seveda nastopa še vedno Shylock, ohranile ves čas, napetost in zanimanje. Film je bil — če ne zamelevamo filmskega balasta — zares kolosalno opremljen.

Zadnjič sem gledal v istem kinu «Rodovnikovo skrivnost», historijsko snov iz španske revolucije. Slike so bile zelo lepe in na igralcih sem opazil nekako mirnost in verjetnost v poudanju, česar v filmu niso vajeni. Jaz za svojo osebo ne ljubim tipičnega filmskega igranja. Zato pa sem užival v Matici Jackie Coogana. Jaz nič ne vem, kaj je res in ne na tem čudežnem otroku, tudi se mi gabi ameriška reklama, ki so jo zadnjič uganjali iz njim od papeža do kronanih glav, toda ta otrok je gotovo umetnik in to še prav redke vrste. Neverjetna naravnost, ne vsiljivost, čudovita iskrenost in resničnost v poudanju najrazličnejših čustev ter skromna in simpatična zunanost so vrline tega igralca. Mimika njegova je tako odlična, da so vsi pojasevalni napisi odveč. Pričen smeh, potrtost, iskrenost in ljubezni, humor in solza, vse to je na njem resnično in ima v tem oziru prav malo enakih igralcev, pa najsi bodo to tudi starejši. — Bil sem pri popoldanski predstavi, pri kateri je bilo mnogo otrok. Opazil sem, da ga naši mladiči že poznajo v frizuri in obleki. Kako velik vpliv ima kino posebno na otroke! Kaj šele v velikih mestih! Saj smo zadnjič štali, da od 2000 londonskih otrok revnih staršev samo 80 še ni bilo v kinu. To je za cenzuro prevelike važnosti. — Sicer pa je bil ta «Cirkuški otrok» precej ameriški. Kot je bila scena, ko jaha Coogan kot mladostna jahalka v cirku, kolosalna in zares polna humorja, je bila nevhita naravnost smešna in zopremo pretirana. Ampak v Ameriki to že mora biti in v filmu tudi. Kaj hočemo! To dni sem gledal v «Dvoru» «Orlovke roke». Konrad Veidt in Fr. Kartner, to je pa še nekaj prav posebnega. Ampak želim tipični moderni nemški živčni film. Jaz sem bil tistih dolgih mrtvih rok navezavne že tako navdušen, da jih nisem mogel več gledati. Seveda je ta film le za ljudi močnih živcev, ampak kar je preveč, je preveč. Toda ta dva tako različna, tako močna in veleizrazita igralca ne neprestano zaničata. In pa kolosalna ekspresionistična režija! Na primer: očetov sluga, novinarji pred sodnijskimi vrati, upniki, beznec, sila pred in v očetovi sobi, vse to je nekaj neverjetno močnega in gre resnično na živce v dobrem in slabem smislu.

Todenski žurnal je zame skoro najbolj zanimiv in tu ima kino predvsem velik in najvažnejši pomen. Saj tudi nas, meglene zaspance, zanima polet Z. R. III. nad New Yorkom, jahalne dirke in skorine prireditve. Najbolj pa se veselim filma, v katerem bom gledal morje, lepe orientalske pokrajine, Afriko, otočane in pragozdove. Če ga v kratkem vidim, vam bom že pisal. Z. V.

Todenski žurnal je zame skoro najbolj zanimiv in tu ima kino predvsem velik in najvažnejši pomen. Saj tudi nas, meglene zaspance, zanima polet Z. R. III. nad New Yorkom, jahalne dirke in skorine prireditve. Najbolj pa se veselim filma, v katerem bom gledal morje, lepe orientalske pokrajine, Afriko, otočane in pragozdove. Če ga v kratkem vidim, vam bom že pisal. Z. V.

Helena?

IZJAVA.

V zadoščenje in rehabilitacijo časti najnovega sina visokosolca Franceta Hodnika zanikava izjavo z dne 5. novembra 1924. najodločneje, ker sva bila v hudobnem namenu mistificirana.

Fr. M. Hodnik.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 19. novembra 1924

Ljubljana 206 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padevine mm
Ljubljana	7.	769.1	-1.0	sev. vzh.	pol obl.	—
Ljubljana	14.	768.3	0.2	—	jasno	—
Ljubljana	21.	769.2	-2.2	brezvetra	—	—
Zagreb	7.	770.7	-1.0	sev. vzh.	pol. oblak	—
Beograd	7.	764.8	-2.0	zapad	sneg	20
Dunaj	7.	—	—	—	—	—
Vrha	7.	773.8	-2.0	sev. zapad	oblačno	1.0
Imost	7.	—	—	—	—	—

V Ljubljani barometer stan. temper. višja

Vremenska napoved za četrtek: Od časa do časa oblačno, višja temperatura.

Solnce vzhaja ob 7.10, zahaja ob 16.22

tura, južno vreme, severozapadni vetrovi.

ZEPPELIN R III pride v

Kino Ljubljanski dvor od 21. t. m. dalje

Iz življenja in sveta

Nezadostno darilo

Angleški admiralji in generali, ki so dobili za svoje zasluge v svetovni vojni od države precejšnje denarne zneske kot častno darilo, so prišli sedaj do spoznanja, da uživajo le obresti darila ter je glavnica last njihovih dedičev.

Tako je naklonila država earlu (nekakemu grofu) Beattyju 100.000 in viscountu (grofu) Jellicouju 50.000 funtov kot poveljnikoma angleškega brodomstva, ki je porazilo celokupno nemško mornarico v bitki pri Skagerraku dne 31. marca 1916. Maršalu earlu Haigu je bilo kot poveljniku angleških čet v Franciji naklonjenih tudi 100.000 funtov.

Samo na sebi mučno dejstvo, da se o darovih domovine kritično razpravlja v javnosti, postaja tem hujše, ker nekaj obdarovanih sploh nima potomcev. Na ta način pripade po smrti teh visokih gospodov denar zopet onemu, ki ga je podaril, namreč angleški državi.

Sicer pa so ti gospodje lahko vseeno veseli, da dobe vsaj obresti ogromnih glavnice, ki jim jih je darovala država. Res je, da so zaslužili, da se jim domovina spominja in se jim izkaže hvaležno, res pa je tudi, da se da obrestmi v našem denarju mnogomilijonske glavnice prav udobno živeti. Mislimo, da najmanj poldrugi milijon dinarjev obrestni na leto tudi niso majhne solze in se da s tem denarjem že živeti, posebno ker ti dohodki niso edini, ki jih imajo tako visoki gospodje, kot so omenjeni admiralji in maršali in grofje povrh. Seveda, če bi bila še glavnica zraven, bi bilo življenje še prijetnejše.

Konkurenca med krvniki

Poročali smo pred kratkim, da je bil v Altdorfu v Švici obsojen na smrt neki roparski morilec in da se ima giljotiniranje izvesti v najkrajšem času, privrkat zopet po dolgih letih, da pa ni bilo mogoče dobiti krvnika, ki naj bi izvršil to ne baš preveč prijazno delo. Altdorfsko sodišče si je hotelo izposoditi rabilja od drugod, pa mu ga niso mogli odstopiti iz raznih, večinoma birokratskih vzrokov. Tako naj bi čakal delinkvent še nekaj časa, dokler se ne posreči iztakniti krvnika.

Medtem pišejo švicarski listi, da prvotna vest ni popolnoma točna. Res je bilo sodišče v Altdorfu v začetku v zadregi, kje naj dobi rabilja, ker ga samo ni imelo. Ker ga ni moglo nikjer dobiti na posodo, namreč takega, ki mu je spravljanje ljudi na oni svet, z dovoljenjem gosposke seveda, poklic, so se morali za- teči k diletantu, ki nemara še ne bo imel prav nobene prakse v tej stvari in bo morda celo še neroden pri svojem delu. Toda ni kazalo drugega, kot da ugriznejo v kisljo jabolko in apelirajo na rahločutnost državljanih, naj ne pustijo predolgo čakati rečeve v negotovosti, in naj se kdo javi, da ga odrediš muk, ki mu jih je povzročilo čakanje.

Javilo se je precej ljudi, ki so bili pripravljeni spraviti onega s sveta, seveda ne po svoje, ampak po veljavnih predpisih. Tako je sporočil neki Nemec iz rajha, da upa biti kos svoji nalogi, ker je služil več let v francoski tujski legiji in je obesil že dvajset ljudi ali jim odsekal na ta ali oni način glavo. Dostavil je, da si je na tem polju pridobil v svoji karijeri precejšnje prakse in da zaupa svoji spretnosti, da delinkventa ne bo skoraj nič bolelo. Omenil je tudi, da spričo te njegove porabnosti ne bo razpisana nagrada 2000 švicarskih frankov preveč.

Drug Nemec je navajal v svoji ofertii kot priporočilo dejstvo, da je bil za sve-

točne vojne skoraj vedno v sprednji črti in pokazal dovolj poguma. Zato da mu je zahtevana «usluga» bagatela, za katero se je zadovoljil s polovico honorarja, namreč samo s 1000 franki.

Naš vir ve povedati, da je sedaj morilec že rešen vsega človeškega trpljenja in da je šel posel v resnici prav gladko diletantu izpod rok. Komu pa je zaupalo sodišče v Altdorfu to važno uradovanje, pa žalibog ne vemo povedati. Glavna stvar je, da je šlo, da se je pokazala tudi na tem polju zaslužka, za priprave ljudi nemara prav lahkega, občutna konkurenca in da je dokazala altdorfska sodnija svojim birokratičnim koleginjam v Švici, da je bolj napredna kot one in da uraduje lahko povsem neodvisna od njih.

Knez in milijarderka

Zveze med evropskimi aristokrati in ameriški dolarski princesami navadno niso srečne, pa tudi ne dolge. Tudi zakon rimskega kneza Luigija Pignatellija d' Aragone z lepo in bogato Ruto Watersovo iz Little Silverja v New Jersey v Severni Ameriki, o katerem se sedaj mnogo govori, ne dela nobene izjeme v tem pogledu.

Mlado kneginjo so zadnje čase mnogo imenovali v zvezi s sinom veleindustrija Andrews Reida iz Baltimorea. Nekega dne je prišlo v kazino v svetovnem francoskem kopališču Biarritz do neljubega škandala, ki je tudi formalno napravil konec nesrečnemu zakonu. Knez in kneginja sta sedela v restavraciji poleg igralnice, ko je nenadoma vstopil mladi Reid. D' Aragon je skočil k njemu, ga udaril in ga začel psovati. Reid pa ni reagiral, ampak je vtaknil žaljive mirno v žep, le skomiznil z obžalovanjem rame, se kavalsko naklonil dami in popeljal se mirno vsedel k sosednji mizi. Kneginja je takoj vstala in se ostentativno vsedla k svo- jemu prijatelju. S tem je pred vsem svetom javno prelomila z možem.

Ves iz sebe je zabrusil knez v divji jezi svoji ženi v obraz: «In kaj bo z dragulji, ki sem ti jih dal?» Hitro si je snela mlada žena prstane, odpela krasno biserno ovratnico in jih zalučila svojemu soprogu v obraz. Kot v zemlji zakopan, je pobral knez nakit in hitro ostavil nesrečno mesto svojega poraza.

Posledica tega nastopa je bila, da sta oba zakonca vložila tožbo za ločitev zakona, ki bo seveda ugodno rešena.

In morala te sliče? Naj si jo napravi- jo čitatelji sami.

Zadavil je hčer

Zgodilo se je v Atenah. Teodora Cosanitu je bila hčerka grškega bogataša. Nežni popek je imel komaj 18 let in je posebno ljubil plesne zabave. Na neki plesni reviji se je Teodora seznanila z Rusom-beguncem. Mladenič je deklici razkril svoje srčno nagnjenje do nje ter je kmalu nato prosil očeta za roko, katero je dobil. Mladi parček je živel nekaj časa v sladki ljubezni, po par tednih pa je Rusu popustila lju- bezenska vročica in se je začel odtujevati deklici. Teodora pa je baš sedaj svojega zaročenca vzljubila z vso silo svojega bitja. Kakor znorela je letala za njim ne le po plesih, ampak tudi po kavarnah in ga je neprestano obiskovala na stanovanju.

Oče je kmalu zvedel za to sramoto in

Gentleman!

Smoking, frak, žaket si nabavito za tekočo sezijo iz najfinjšega angleškega sukna ugodno kakor nikjer drugod pri trdki

Drago Schwab, Ljubljana

ni dopustil, da bi se njegova hči na tak način poniževala pred mladim možem. Prepovedal je Teodori sestajati se z nezvestim ljubimcem, kar pa je deklica ob- čutila kakor olje v ogenj. Še silnejše je v nji vzplapolala strast ljubezni in posled- so imeli zanjo veljavo in vrednost samo tisti trenutki, katere je preživela z Rusom.

Kmalu je govorila cela mestna četrt o Teodorini ljubezenski norosti. Oče je dal poklicati hčer predse, napravil ji je pri- digo ter jo izpraševal po vzroku njenega početja. Teodora je z drhtečim glasom razkrila tajnost. Povedala je, da se čuti mater in da pomeni zanjo Rus več kakor ves ostali svet.

Oče je pri teh besedah vzkrikel. Vrgel se je na hčer, ki mu je pripravila toliko ponižanje, jo prijel za vrat ter jo zadavil z rokami. Mati Teodorina, ki je na otro- kove obupne klice stopila v sobo, je našla na postelji še napol toplo truplo mrtve hčere, oče pa ji je brez olepšav razložil, da je to storil on, ter se nato prijavil policiji. O tej drami govori sedaj pol Grške, posebno njegovo pozornosti pa ji posveča atensko časopisje.

HARRY PIEL v filmu
Maharadža iz Baradžistana
je neizbrisljiv! 6383
Od nedelje 23. novembra
V KINO LJUBLJANSKI DVOR

× **Zračna zveza Pariz-Moskva.** Prvo francosko letalo, ki se je dvignilo pred kratkim v bližini Pariza za polet v Rusijo, je dospelo v nedeljo v Mos- kvo.

× **Preko Afrike v avtomobilu.** Stir- je francoski avtomobilni nameravajo te dni nastopiti v Colomb Becherju vo- dno prestopi afriških puščav. Ekspedici- ja upa, da bo v 24 urah že v Begi Ab- basu. Vodja ekspedicije je francoski maršal in prijatelj našega naroda Fran- chet d' Esperay, ki se bo udeležil vse vožnje. Vsega skupaj šteje ekspedicija 15 članov. Med njimi se nahaja tudi znani francoski kapitan Delincette.

× **Eksplozija na parniku.** Kakor po- ročajo iz Kote na Finskem, se je na majhnem parniku razletel kotel. Nesre- ča je zahtevala več človeških žrtev. Na krovu je bilo kakih 60 delavcev, od katerih jih je bilo 22 pri eksploziji hu- do ranjenih. Ob oseb, ki so bile na pa- rniku v trenutku nesreče, je 25 po- polnoma izginilo. Domneva se, da jih je zračni pritisk pometal v morje, kjer so utonili.

× **Potres na Javi.** Iz Batavije na otoku Javi poročajo, da je bil ondi te dni hud potres, ki je zahteval veliko žrtv. Po uradnih vesteh je bilo ubi- tih pri potresu 300 ljudi, dočim pravi- voj zasebni viri, da jih je bilo še en- krat toliko. Kakor vedno pri potresih je nastopila tudi tukaj močna povod- enj, ki je odnesla šest gosto naselje- nih vasi. Stvarna škoda je ogromna in znaša samo v Vonosobu nad 300.000 holandskih goldinarjev. Zemlja se še dalje trese, vendar ne tako močno.

× **Nadvojvodinja hoče v samostan.** Z italijanskega parnika «Re d' Italia» se je izkrcala v Barceloni bivša nadvojvodinja Annunciate Habsburška, hči bivšega nadvojvode Leonolda Sal- vatorja. V Barceloni se je mlada dama vtihotapila na italijanski barmak «Giulio Cesare» za vožnjo v Rio de Jani- ro v Južni Ameriki, kjer je hotela stopiti v samostan. Ko je zapazila nje- na rodbina njen beg, se je obrnila do Vatikana in ministrskega predsednika Mussolinija, naj bi spravila begunko iz Amerike nazaj v Evropo. Italijanski veleposlanik v Braziliji je čakal na parnik in je sprejel bivšo nadvojvodinjo, ko se je izkrcala v Rio de Ja-

neiru. Dama se je seveda branila, pa ni nič pomagalo. S prvo ladjo se je morala v zanesljivem spremstvu po- vrniti k staršem, ki nočejo nič vedeti o tem, da bi njihova plemenita hči po- stala nuna.

× **Napoleonova sablja,** ko je bil Na- poleon prvi konzul, in nekaj drugih osebnih spominov na velikega cesarja je bilo te dni izročeni iz Louvrea in drugih muzejev princu Viktorju Na- poleonu, poglavarju dinastije Bonaparte. Leta 1880, je bivša cesarica Evge- nija zahtevala od države, naj ji vrne celo vrsto predmetov, ki jih je rabil Napoleon I. Sele leta 1902. je bila iz- ročena prva razsodba, ki je priznala dedičem pravico do teh zapuščin. Dr- žava je vložila priziv proti tej razsod- bi, ki pa je bil v višji instanci zavr- njen in pravica do predmetov Napo- leonovih končno priznana dediču bivše

cesarice Evgenije, princu Viktorju Napoleonu.

× **Kuga v Indiji.** Iz Hajderabada po- ročajo, da se je pojavila ondi bubon- ska kuga, ki strašno razsaja in se vo- dno bolj širi. Doslej je zahtevala že pre- ko 4000 žrtv, ki so skoraj brez iz- jeme podlegle tej strašni bolezni, proti kateri skoraj ni leka.

× **Zlato sredi mesta.** V sredini Mel- bournea v Avstraliji so naleteli delav- ci pri kopanju zemlje nasproti razsta- ve na kepo zlata, ki je tehtala 25 unc. Najdba je naravno povzročila veliko vznemirjenje, na eni strani zaradi vpra- šanja lastništva tega kosa zlata, na dru- gi strani pa ker se zbuja upi, da naj- deni zlati zaklad ne bo edini. Zato je začelo sedaj vse kopati na onem me- stu, kdor ima pravico, pa tudi oni, ki je nimajo.

Knjižne police

VLADIMIR LEVSTIK, DEČEK BREZ IMENA

in druge zgodbe za mlade čitatelje.
V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Cena vezani knjigi 30 Din, bro- širani 25 Din, poštnina 1.50 Din.

Avtor «Gadjega gnezda», «Tine Gramontove» in «Višnjeve repatice» je s to knjigo pokazal svojo presenetljivo mno- gostranost. «Deček brez imena» je mla- dinska knjiga v najboljšem pomenu besede. Naslovna povest pripoveduje o žalost- nih in velikih doživljajih malega sirotka- bezunca; «Jaka-junka» je resnična povest o življenju in tragičnem koncu vdoma- čene kavke; zgodba o «Kastorju», zve- stem psu bo slasno živio za vsakega pri- jatelja živali. Pod poglavjem «Živali med seboj» so zbrani vzorni kratki pripovedi ruskih narodnih basni; «Trdobji in Nise» je slika iz davne preteklosti, ko so Slovenci naseljevali jadransko obal; in pravljica o «Godčevem Janku, lesenem konju in zakleti kraljici», ki jo bo uživala mladina kot tako, je odraslemu čitatelju globoka alegorija, prepojena s perečo sa- tiro.

Poleg dovršene jezikovne oblike odli- kuje najnovejšo Levstikovo knjigo krep- ko in vendar ne vsiljivo poudarjanje vzgojne in nacionalnega momenta. Priporočamo jo kar najpogosteje vsem šol- skim knjižnicam in vsem roditeljem, ki iščejo za svoje male božične darila trajne umetniške vrednosti. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani. Prešernova ulica 54.

MIKLAVZ PRIHAJA!

V zbirki «Šolski oder» so izšle tri raz- lične igrice pod tem naslovom. Spisal jih je dr. Ivan Lah, izdalo poverništvo UJU v Ljubljani in založila Učiteljska tiskar- na. Naša društva in šole prireajo Mik- lavževe večere, a doslej niso imela pri- merne igrice, v katerih nastopajo otroci. Miklavž, angeli, parklji I. dr. Lah je sestavil prav spretno, preprosto, a efektno tri take igrice, ki bodo gotovo povsod jako dobrodošle. Igrice so polne humorja, narodne zavesti, prepojene z ljubeznijo do domovine in države, sožitja do bedni- kov in še posebej ljubezni in skrbi za naše neodrešene slovenske krajine. Mik- lavž nastopa povsod s spremstvom in ima misli bogate, tudi otroški duši pri- jetne nagovore. Uprizoritev vseh je lah- ka, brez stroškov, a učinkovita, uloge pa bodo izlaha igrali inteligentni šolski otroci ali mali diletanti. Edino ulogo Miklavža bo najbolje predstavljal odras- lel človek. Ne dvomimo, da bodo s temi srčkanimi igricami zelo zadovoljni učitelji, roditelji in mladina. Vse igrice so tako kratke, da se lahko začno uprizor- jati že letos. Druga igrice se lahko še lokalizira ter bo potem dosegala posebno močan uspeh; prva je najlažja, a tretja

morda najbolj ljubezniva. Priporočamo 45 strani obsejajoče delce kar najpogosteje.

KRALJEVIČ MARKO 1923.

Slovenski obmejni deči v pouk in za- bavo poklonila Družba sv. Cirila in Me- toda v Ljubljani. Zbral Kompoljski, ilu- striral J. Vokač. V Ljubljani 1924.

Skrb za našo obmejno mladino, ki naj se ne izneverijo svojemu narodu in ju- goslovenski državi, je po nagibu narodnega brambova gosp. Kompoljskega nagnila Družbo sv. Cirila in Metoda, da na- dluje, kar je pričel pred vojno «Branibor» — jela je pred dvema letoma izdajati ko- ledarček za mladež. Pravkar je zagledal beli dan tretji letnik «Kraljeviča Marka», v vsakem oziru dostojen tovariš prvima dvema. Uverjeni smo, da ga že težko čakajo naši obmejni malčki in da ga ra- dosno pozdravijo, saj jim prinaša krasne pravljice in povestice, okrašene s pode- bami; pripoveduje jim o našem kraljevi- ču Petriču, o junaku Malgaju, ki je dal življenje za Jugoslavijo; razveseli jih z lepimi pesmici — vsak mesec je ozna- čen s primerno kitico, ki si jo naj vtis- nejo v spomin; v «Drobtinah» najdejo mnogo poučnih zanimivosti.

«Kraljevič Marko» bodi prav tople pri- poročen v prvi vrsti šolskim upravitelji- stvom, ki naj bi ga skupno naročala za šolsko mladino, potem Ciril Metodovim podružnicam in posameznikom za darove otrokom o Nikolajevem in o Božiču. — Knjižica — cena ji je 6 Din — je povzro- čila CMD precejšnje stroške, ki se naj bi ji z obilnim naročanjem vsaj nekoliko povrnil. Šolskim vodstvom se da pri skupnem naročilu na vsakih 10 komadov eden brezplačno za revno deca.

KOLEDAR Družbe SV. CIRILA IN METODA ZA LETO 1925.

Iz «Vestnika», katerega prvi zvezek je izšel leta 1887, se je leta 1903. razvil Koledar C. M. družbe, ki se je tekom let odmašil pri družbenih prijateljih. Za le- to 1925. ga pravkar opremljenega z nove ovojno sliko (A. Koželj), predstavljajo družbena zavetnika sv. Cirila in Metoda v večji obliki, razpošilja pisarna. Večina vsebine je posvečena spominu naših po- kojnikov. Stari C. M. brambovi žal od- hajo drug za drugim, mladina pa so mar družbeni vzori. Tistim, ki si žele starih avstrijskih časov, priporočamo Kompol- skega spis «Iz temnih dni». Po naših dru- žinah naj bi se uvaževala istega pisatelja razprava o naših krstnih imenih. Raz- mere na severu opisuje nadzornik Fr. Skulj v zanimivih črticah s potovanja ob severni meji. «Vestnik» odpira natančno vpogled v družbeno delovanje.

Prihajujemo, da prijatelji naše nara- dne obrambe tudi letos ne odklonijo Kole- darja, glasnika C. M. D. Cena mu je sicer poskočila na 15 Din, a je vendar še zelo nizka, ako jo primerjamo z mnogo višji- cenami knjig enakega obsega.

KSAYER MESKO: LISTKI

Splošna knjižnica št. 36. Natisnila in za- ložila Zvezna tiskarna in knjižarna v Ljubljani.

Baš ob 50letnici priljubljenega pisatelja pesnika je izšla v založbi Zvezne ti- skarne in knjižarne pod skupnim naslo- vom «Listki» zbirka Meskovih novelic, črtic in profilov. So to drobni in topli pesniški izlivi mehke Meskove duše ma- le drugocene sličice in skice napisane z nožno roko in v onem bleščem stilu, vsled katerega je Mesko postal tako pri- ljubljen. Svoji ljubljani Koroski je posta- vil Mesko z nekaterimi teh črtic krasen in trajen spomenik, ki naj bi ohranil naše duše v živem ognju za to naše pre- lepo slovensko deželico. V drugem delu «Listkov» podaja Mesko profile neta- terih naših zaslužnih mož, med temi Aškerc, Gregorčič, Antona Medveda, Verovška itd., v katerih z nežne roko, a popolnoma objektivno sega v globine duše teh naših odličnikov. Priprani smo, da bodo «Listki» kakor vsi drugi Meskovi spisi sprejeti z veseljem od vseh ljubiteljev lepe knjige.

Vse te knjige se dobe, oz. naročajo lahko tudi v Tiskovni zadrugi, Ljublja- na, Prešernova ulica 54.

K. Ettlinger - A. Z.

Kako se izdelujejo aforizmi

«Tako pridni smo?» sem prašal pri- jatelja, pisatelja Beseduha. «Kaj pa pišeš? Misliš sem, da pojdeva skupaj v gledališče.»

«Saj tudi pojdeva! Le ducat aforiz- mov bi še rad napisal!»

«Ali imava komaj še četrto ure časa.»

«Cel četrto ure še? — Napravim jih lahko najmanj še dvajset. Primi pero, prosim, da ti narekujem! — Sicer mi pa raje pomagaj! Odpi — Zbirko cita- tov.»

«Stran?»

«Kaj vem! — Katerokoli!»

«Ubogam. «Stran 365.»

«Beri, prosim!»

«Kratkost je dovtipu duša...»

«Stoj, izvrstno! To bodo kar trije aforizmi! Piši: Pri dovtipih in deklisih krilih je kratkost — ne, to ni nič! Mo- ment! — Zdaj jo imam: Kolikor dalj- ši dovtip, toliko krajši učinek.»

«Ali je to aforizem?»

«Pa še izvrsten! Listi se bodo trga- li zanj. Ali prosim ne govoranči mi, sicer ne bom gotov. Sedaj drugi. Ta

bo o duši: Duše mnogih so kakor dov- tip.»

«Zakaj kakor dovtip?»

«Ljubček, ko bi jaz vedel! Ali to še pride! Samo trenotek da pomislim... je kakor dovtip!... hurra, evo ti: ko jih enkrat poznamo, se jim ne smiejo- mo več!»

«In to bodi duhovitost?»

«Ne, ali aforizem. Piši, prosim: «Za nobeno drugo stvar ni potreba manje duha kot za duhovitost.» — Tretji?»

«Aha, nekaj mi je palo v glavo: Za- kon je skat. Zato je treba zraven treh! — si zapisal?»

«Človeče, ti si znorela, ali pa se bolj neumnega delaš, kakor si!»

«Dobro, izvrstno. Kar zapiši: Svet ima za norce one, ki so ali prepa- metni ali preneumni. — Torej! Sedaj še enkrat: kratkost kot duša dovtipu! Veš kaj? Obrniva citat: Kratkost je dovtip duše.»

«Dobro, izvrstno. Kar zapiši: Svet ima za norce one, ki so ali prepa- metni ali preneumni. — Torej! Sedaj še enkrat: kratkost kot duša dovtipu! Veš kaj? Obrniva citat: Kratkost je dovtip duše.»

«Bebstvo! Ali razumeš, kaj naj po- meniš to?»

«I, kje! A čuj me: niti urednik, niti bralec ne bosta razumela, zato pa se jima bo zdelo hudo globokoumno. — To je notabene že zopet aforizem. Pi- ši: Brezumje je dvojček globokoumja; tako sta si podobna, da jih dostikrat še lastni oče ne razloči.»

«Si že dolgo tako bolan?» sem ga vprašal s sočutjem.

«Odkar vem, da tako psevdomo- drost tiskajo in honorirajo. — Koliko jih imava?»

«Sedem!»

«Znaša tridesetpet dinarjev. V petih minutah! Da, ljubček, živimo pač v ča- su radlja.»

«Ali bi odprl novo stran v «Zbirki citatov?»

«Prosim, išči v «Zbirki» pod «Življe- nje.»

«Zab — žav, žev — življenje, tu je: življenje je sen, življenje je boj...»

«Dovolj. Življenje je boj. Kdo je to rekel?»

«Job.»

«Tega bi kar pustil, ker: kdo ve za Joba? Ali bodimo nobel! Piši: Smrt je premirje.»

«In dedščina mirovni sklep.»

«Bravo, lej, kaj se še naučiš od me- ne!»

«Neumne marnje se je najlažje na- učiti!»

«Zapiši: Neumnost je najboljši učitelj; največ in najmarljivejše učence ima.»

«Zadosti: devet jih je. Ali daš more- biti enega za priklado?»

«Baš si mi ga narekoval. Zapiši:

Aforizmi so priklada v veliki mesnici človeškega duha. — Sedaj brž kuver- to in naslov uredništva — tako. Znam- ko. Uh, zadosti za današnji dan!»

In vzel je plašč ter klobuk ter se odpravil. Bojzljivo sem vprašal: «Če ti pa te godije nihče ne sprejme?»

Zasmejal se je: «Potlej kratim ro- bo: «Kitajski pregovori» ali «Iskrice iz del abesinskega filozofa Lititi» in jo gotovo spravim pod streho.»

«Jaz naivnež pa sem vedno mišlil, da je za pisanje aforizmov treba velikih izkušenj in modrosti.»

«Kakopal Meniš da bi si človek brez velikih izkušenj upal prodajati tako brozgo za aforizme?» Toda ura je tri četrti na sedem. Hitiva, da dobiva do- bre sedeže...»

Od jutri nadalje pišem tudi jaz afo- rizme.

?

?

?

?

?

?

?

?

Gospodarstvo

Gospodarstvo Jugoslavije v očeh inozemcev

Kakor smo že poročali, potuje po naši državi eden direktorjev pariške Banque de Pays de l'Europe Centrale Claude de Sese v svrhu proučavanja naših gospodarskih prilik. Gospod de Sese se je nahajal te dni v Sarajevu, kjer je v razgovoru z urednikom »Večernje Pošte« podal nekatere zanimive izjave tako v vlogu našega gospodarstva sploh, kakor o omenjeni banki, ki jo zastopa in ki je preko dunajske Länderbanks zainteresirana pri Slavonki banki v Zagrebu. Iz omenjenega razgovora povzemamo važnejše točke:

»Vedno sem mislil, je dejal gosp. de Sese, da je Jugoslavija dežela velike bodočnosti in nisem se varal. Dobil sem vtis, da ta bodočnost ni več tako daleč. Nikar ne mislite, da je to samo poklon; to je moje globoko prepričanje, ki sem ga dobil na podlagi dolgega proučavanja. To je prvi vtis, ki sem ga dobil v Zagrebu, kjer sem prisostvoval važni seji upravnega sveta Slavenske banke. Iz Zagreba sem se podal v Sarajevo, a od tu hočem potovati v Dubrovnik, potem v Split, na Sušak, v Ljubljano in končno na Dunaj. Vojvodino in Beograd bom posetil drugič. Kar se tiče mojih vtisov v finančnem pogledu, so ti zelo dobri. Ako bodo vaše finančno ministrstvo in vaši finančniki obdržali ta prave finančne politike, ki je najzanesljivejša in najpametnejša, boste prepričani, da bo finančna kriza v zelo kratkem času prekoračena. Se s podporo vašega kmetijskega bogastva, predvsem govednega, sudnega in rudniškega, se bo vaša deviza hitro stabilizirala in vrhu tega tudi naglo poskočila. Pri tem pa je treba dobro paziti, da ne bi skok dinarja škodoval industriji, ki je pri vas šele v povojih, in tudi trgovini. Uverjen sem, da je skok dinarja vprašanje ne let, temveč mesecev in da bo dinar v najkrajšem času sam od sebe diktiral svojo višino na vseh borzah.

Prisel sem, da se osebno informiram o vašem bogastvu, in ugotovim, ali je potrebno, da se pride na pomoč tej finančni krizi, v kateri se nahajajo vaši gospodarski krogi. Moje prepričanje je, da vam je potrebna čim izdatnejša in čim hitrejša pomoč, čeprav sem uverjen, da bi vi tudi brez pomoči tujega kapitala mogli obvladati to krizo. V mejah naših možnosti smatram vaše državo kot najsigurnejšo za plasiranje kapitala.

Na vprašanje urednika, ali ima izdela kakšen direkten načrt, je odgovoril de Sese:

»Načrt je napravljen že davno, samo ne vem, ali bo prišlo tako hitro do njegove realizacije. Vam, posebno v Bosni, manjkajo železnice. Potrebno je izgraditi čim gostejšo mrežo ozkotirnih železnic, da niti ne omenjam, da je nujna potreba, izgraditi glavno žilo vsega gospodarstva življenja — širokotirno mrežo. Tudi to spada, čeprav ne direktno, v naš načrt. Bodočnost naših zvez bo, da v vsakem oziru pripomoremo do čim racionalnejše eksploatacije gozdnih in rudnih bogastev s tem, da vaše dosedanje delo na tem polju finančno podpremo.

Naša banka bo podpirala vsako delo. Angažirani smo že v Trboveljski družbi, in sicer preko Slavenske banke. Bosna nas predvsem zanima; zato ji bomo posvetili posebno pažnjo. Ne moremo se dovolj nadiviti lepota Bosne, katero morem primerjati z najlepšimi kraji, ki sem jih videl v svojem življenju. Kar mi je najbolj padlo v oči, je to, da je tukajšnje ljudstvo razumno, ljubeznivo in potrpeljivo.

Kar se tiče Banque de Pays de l'Europe Centrale, se je ta osnovala po prepiru. V njej je okrog 70 milijonov frankov izključno francoskega kapitala in 30 milijonov angleškega, češkoslovaškega, rumunskega in avstrijskega. Ta banka izhaja iz stare predvojne Länderbanks, katero je osnoval Francoz Bon-toux leta 1880. Sedanja banka ima cilj širjenja francoskega vpliva v celi centralni Evropi. Ker je sedež banke v Parizu, ki je precej oddaljen od krajev, kjer naj banka deluje, je zaradi otvoril podružnice v Pragi, Bukaresti in na Dunaju. Predsednik banke je Jules Cambon, predvojni poslanik v Berlinu, a sedaj predsednik veleposlaniške konference, znani diplomat in predsednik enega najstarejših in najmočnejših na ših denarnih zavodov: Banque de Paris et de Pays Bas. V Jugoslaviji je banka v poslovnih stikih s Slavensko banko.

Proti mišji nadlogi

Po nekaterih naših krajih so se miši letos tako zaplodile, da se je bati težkih posledic za naše poljske in druge pridelke. Po mnogih njivah je luknja pri luknji, tako da je vse pririto. Bati se je, da bo trpela ozimna detelja in druge kulture. Od naše strani se ni proti mišim dosedaj še nič storilo.

Proti mišim se priporočajo razna sredstva, razni strupi. Glavna stvar pa je, da jih rabimo prizadejati kmetovalci vsi od kraja. Če obine morajo v boj proti tem škodljivcem! Posameznik ne opravi ničesar. V takih mišjih letih se razmnoži ta golazen tako zelo, da skupno vsa zemljišča in da je treba skopnega boja vseh prizadetih gospodarjev. Kot najbolj uspešno sredstvo proti

mišim se priporoča danes zakajenje mišjih lukenj in rovov s strupenimi plini. Dosedaj sta se rabila v ta namen žveplovi oglji in žveplovi dvokisi, ki pa nista dosti zalegla. Miši so se s pomočjo katerih se strupeni plini, ki le deloma pokončale. Vse bolj se hvali danes zakajenje lukenj s pomočjo tako imenovanih »Hora« - patronov, ki vsebujejo smrtonosen plin za miši. Za tako zakajenje rabijo posebne priprave, s pomočjo katerih se strupeni plini, ki nastaja iz žganih in tlečih patronov, potiska v mišje luknje, da se razkadi na vse strau po zemlji in da pokonča vse miši, kolikor jih zadene. Ta plin je tako močan, da poginejo brezpogojno vse miši, dočim rastlinam in človeku nič ne škoduje. Priprava sama, ki ima v zgornjem svojem delu zračno sesaliko, v spodnjem pa dvojno cev za patrono in na spodnem koncu odprtino (luknjo) za odhajanje plina, rabi lahko večjemu številu kmetovalcev. Vsaka vas bi morala imeti vsaj eno tako pripravo, večje vasi pa seveda tudi več. Priprava za zakajevanje miši stane okoli 360 Din. Ena patrona gori po četrte ure in razvija v tem času toliko plina, da se z njim lahko podkadi velik del njive. Vsaka patrona stane 10 Din. Doba se pa tudi manjše patrona, ki se brez posebne priprave vtika v mišje luknje.

»Hora«-patrone in priprave za zakajevanje je spravila v promet »Nemška družba za pokončevanje škodljivcev« v Frankfurtu a. M. Danes se dobe tudi pri trdki »Degesch« na Dunaju.

Potrebno je, da se po prizadejih ob-nah organizirajo kmetovalci in da se v od kraja lotijo pokončevanja nevarnih miši. Oskrbnik A. Klein poroča o raznih poskusih, ki jih je izvedel s pomočjo »Hora«-patronov na vzhodnem Stajerskem, ki so se vsi prav dobro obnesli, tako da se lahko tudi pri nas lotimo tega pokončevanja. Kmetijska družba bo napravila prve poskuse s takim pokončevanjem v kranjskem okraju.

Tržna poročila

Novosadska blegovna borza (19. t. m.) Pšenica: baška, 7 vagonov 375; sibi-janska, 73 — 74 kg 310. Turščica: baška, 25 vagonov 170 — 175; sremska 170 do 175. Moka: 3 vagoni, »oss«, 570; »oss« 560. Tendence nestanovitna.

Zagrebski tedenski sejem (19. t. m.) Dogon radi mraza srednji. Cene so prilično čvrste. Ravno tako se drži cena sena, katerega dovoz je bil precejšen. Pro-met je bil majhen. Kupovalo se je večinoma le za lokalno potrebo in nekaj malega za Dunaj. Cene za kg žive teže: volč, domači I. 13.50 — 14, II. 12.50 do 13.50, III. 10 — 11, bosanski I. 11.50 do 12.50 (izjemno 13 — 14), II. 9 — 11, III. 7 — 9, krave, domače I. 11.50 — 12.50, II. 10.50 — 11.25, III. 8 — 9, bosanske II. 8 — 10, III. 6.50 — 8, biki 12 — 13, junice, domače I. 12 — 13.75, II. 11.50 do 12, junci, domači I. 13 — 15, II. 12 do 13, bosanski 7 — 11, teleta 18 — 19, svinje, nepitane 18 — 22, pitane sremske 23 — 23.75, pitane domače 23 — 24.50, prasi do 1 leta 15 — 22, starejši 17.50 do 19.50 Din. Konji, komad 4000—9000 Din po kakovosti. Krma: seno, nestisnjeno I. 100 — 113, II. 55 — 100, stisnjeno 120 — 125, navadna detelja in lucerna 125 — 150, otava 125 — 150, slama za krmo 125 — 150 Din za 100 kg.

Dunajski svinjski sejem (18. t. m.) Dogon 10.854 glav. Cene so pri mirnem prometu padle za 2000 do 4000 aK pri kg. Notirajo za kg žive teže v tisočih aK: mesne svinje 18 do 25, debele 25 do 28.

Tržišče jafe. Cene so čvrste na domačih in zunanjih trgih. Dovozi na tržišča so se povsod zmanjšali. Izvoz iz naše države je minimalen. Na ljubljanskem trgu se proda komad po 2.50 do 3 Din, v Mariboru in Celju pa po 2.50 Din. V drugih pokrajinah naše kraljevine so cene večinoma nižje. Na dunajskem trgu so cene istotako precej poskočile. Za enkrat se zmanjšani dovozi še ne občutijo. Cene na debelo: I. 2400 do 2500 aK, II. 2200 do 2400 aK; na drobno: I. 2600 do 2700 aK, II. 2400 do 2500 aK.

— Cenovnik za zavarovanje valute ob izvozu blaga, veljaven od 15. do 30. novembra, je objavljen v »Uradnem listu« št. 108.

— Za sadni most ni točarske takse. Po tarifni postavki 62, takane tarife točarje sadijeva ni vezano plačilo točarske takse, ker se sadijevec ne smatra za alkoholno pijačo.

— Praška Legionarska banka prevzela Dobrovoljsko banko. Ob priliki nedavnega poseta generalnega direktorja Legionarske banke g. Raša in direktorja g. Šipa v Zagrebu so se zaključila pogajanja z Dobrovoljsko banko, katero prevzame Legionarska banka. Legionarska banka bo imela 52 odst. večino delnic in bo sedela pri potrebni reorganizaciji in pri povišanju glavnice na 2.5 milijona dinarjev.

— Priprave za gradnjo proge Krapina-Rogatec. Nova gradnja Krapina-Rogatec je že izmerjena in tekom zime se bo prepeljal na teren ves preostali material od gradnje ormoške železnice, tako da se bo moglo z gradnjo nove proge začeti najbrže spomladi.

— Prodaja kisove kisline. Minister za trgovino in industrijo dr. Grisogono je zainteresiral pri ministru za narodno zdravje glede rešenja, po katerem se more koncentrirana kisova kislina prodajati le kot strup. Intervencija dr. Grisogona

gre za tem, da se to rešenje ukinе v interesu zaščite domače produkcije tega predmeta. Pričakuje se, da bo intervencija imela uspeh.

— Novi pravilnik o polaganju kmetijskih izpitov. V ministru za kmetijstvo in vodo je izdelan in podpisan pravilnik o polaganju državnega strokovnega izpita činovnikov kmetijske stroke. Po tem pravilniku se bosta sestavili dve komisiji, pred katerima se bodo polagali ti izpiti. Za nižje činovništvo se bo sestavila komisija v Zagrebu, za višje pa v Beogradu.

— Likvidacija tvornice volnenega blaga. Tvornica volnenega blaga v Iloku se nahaja v likvidaciji. Likvidacijski odbor te tvornice poziva upnike, da čimprej pri-glasijo svoje terjatve.

— Likvidacija. Kmetijska nabavna in prodajna zadruha na Dobrovi pri Ljubljani, r. z. z. o. z., je prešla v likvidacijo. V »Uradnem listu« se pozivljajo upniki, naj prijavijo svoje terjatve.

— Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Milka Jesiha, trgovca v Ljubljani (marok za sklep nje poravnave je 5. decembra ob 10), in o imovini Antona Steinerja, mestnega tesarskega mojstra v Ljubljani (marok za sklep nje poravnave je 12. decembra ob 11).

— Konkurz je razglašen o imovini Karla Rayerja, trgovca v Mariboru. Prvi zbor upnikov pri mariborskem okrožnem sodišču je 26. t. m. ob 9.

— Dobave. Ekonomsko odeljenje ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. decembra ponudbe za dobavo 50 koš po vzorcih, ki so tam na ogled. — Dne 13. decembra se bodo začele naslednje oertalne licitacije: pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave raznih opri (Gurten); pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave 5000 ton angleškega premoga; pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave želez. — Predmetni oglasi so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpo-gled.

— Ukrepi proti valutni špekulaciji v Italiji. Iz Rima poročajo: Ker se je špekulacija v tujih valutah in delnicah na italijanskih borzah v zadnjem času močno razpela, bo italijanska vlada, kakor napoveduje »Tribuna«, odredila strogo vrnobno predpisov o prometu s temi vrednostmi, da zaščiti domačo valuto.

— Povečanje rumunske petrolejske produkcije. Po vesteh iz Bukareste se je sklenil med rumunsko družbo Steana Romana in pariško družbo Omnium de Petrole dogovor glede uvedbe nove metode vrtanja. Po izjavah strokovnjakov se bo s tem načinom vrtanja povisala produkcija rumunskega sirovega olja na trikratno količino.

— Zlate bilance v Nemčiji. Iz Berlina poročajo: Nadzorstveni svet Darmslädter und National bank-e je sklenil pretvoriti delniško glavnico v razmerju 10 : 1 na 60 milijonov zlatih mark ter ustvariti redni rezervni fond v znesku 40 milijonov zlatih mark.

Borza

19. novembra:

LJUBLJANA. Vrednote: 7 odst. posojilo 0 do 65, Vojna škoda 111 do 114, Celjska posojilnica 210 do 220, Ljubljanska kreditna 220 do 0, Merkantilna 124 do 127, Praštediona 915 do 0, Strojne 130 do 148, Trbovlje 0 do 475, Veveče 109 do 120, Split 1450 do 1470, Nihag 0 do 62.5, zastavni Kranjske 0 do 17, zadolžnice Kranjske 0 do 89. — Blago: Zaključki: bukova drva, 1 m dolžine, polsuha, iranko nakladalna postaja, 3 vagoni 25 do 26, (zaključek 25); jabolka za stiskanje, iranko gorenjska postaja, 1 vagon 120 do 125 (zaključek 120). Ponudbe in povpraševanja so bila prilično v enakem blagu kakor zadnje duce.

ZAGREB. V elektrih je bila tendenca slaba. Promet manjši kakor večeraj. V devizah je bila tendenca popolnoma mlačna in promet minimalen. Blaga je bilo v izobilju v vseh devizah, zlasti pa v devizah na Italijo in New-York, tako da so se proti koncu skoro vse devize ponujale v višini začetnih zaključkov. Intervencije ni bilo, ker ni bila potrebna. Nekaj več se je trgovalo le v devizah na Italijo in Prago. Tendence je tudi po borzi ostala dalje mlačna. Notirale so devize: Dunaj 0.0965 do 0.0985, Bruselj 331.5 do 336.5, Budimpešta 0.093 do 0.095, Italija izplačilo 297.9 do 300.9, ček 297.5 do 300.5; London izplačilo 318.55 do 321.85, ček 318.75 do 321.75, New-York ček 68.5 do 69.5, Pariz 362.5 do 367.5, Praga 204.7 do 207.7, Svica 1330 do 1340, ček 1329 do 1339; valute: dolar 67.75 do 68.75, belg. fr. 0 do 327; elektr: bančni: Trgo 29 do 31, Eskomptna 107 do 109, Kreditna Zagreb 108 do 110, Hipo 56.5 do 57, Jugo 102 do 103, Ljubljanska kreditna 217.5 do 222, Praštediona 905 do 920.5, Slavenska 0 do 100, Srpska 136 do 138; industrijski: Eksploatacija 86 do 90, Drava 230 do 245, Ščecrana 835 do 840, Isis 65 do 0, Gutmann 733 do 750, Slavski 190 do 215, Slavonija 71 do 72, Trbovlje 450 do 460; državni: 7 odst. posojilo 64.5 do 65.5, agrarne 25 do 0, Vojna škoda 113 do 114.

BEograd. Tendence slabša. Promet majhen. Blaga v izobilju. Tečaj deviz oslabil. Notirale so devize: Dunaj 0.0971—0.0973, Budimpešta 0.0915—0.093, Bukarešta 35—36, Italija 299—300, New-York 69—69.10, Pariz 363—364.5, Praga 206—206.25, Svica 1334—1335.

Sokol

1. DECEMBER
SOKOLSKI PRAZNIK.

Trdna, neomajna državna zavest sloherne pripadnika katerekoli države je njena najboljša opora. Civis romanus — je bila že pri Rimljanih najvišja čast in najvišje odklovanje in že ta samozavest ter neomajno zaupanje v moč države je ustvarilo podlago svetovnemu rimskemu gospodarstvu. Vsak, še tako majhen narod je hotel od uspeha do uspeha, ako so bili njegovi pripadniki zavedni državljani, ki so narodno državo gradili in ljubili ter je tudi v največji stiski niso

zapustili. Država nam ne sme biti predmet, s katerim hočemo zadovoljiti vse naše zahteve, temveč nam mora biti organizacija, za katero hočemo delati in jej služiti, ker le s tem zidamo boljšo bodočnost našega naroda.

Jugoslovnsko Sokolstvo se zaveda od prvega početka te svoje vzgojne naloge. Kdor je Sokol, je tudi dober državlian v svoji narodni državi. Poudarjamo, da ne smemo zamenjati tega stališča s politiko. Politiki gledajo na državo iz raznih političnih programov, mi pa vidimo v državi svoj dom, ki ga moramo zgraditi v udobno bivališče vsi državljani in ki ga hočemo braniti proti vsakemu.

Vsled tega je proglasilo Sokolstvo državni praznik uedinjenja tudi za svoj praznik, na katerega naj s sokolskimi prireditvami, s predavanji itd. zbudimo v vsakem članu zavest, da je pripadnik svobodne, narodne države, o kateri usodi je poklican odločati. Hočemo več Sokolstva v javnem življenju. Hočemo trdno, mogočno in nepremagljivo državo, predvsem pa hočemo trdnih in poštivovanih državljanov. Kot majhno sredstvo za vzgojo takega članstva naj nam služi naš praznik dne 1. decembra. Prosvetni odbor Saveza je izdal družtvom navodila za prireditve na ta dan. Upati je, da ne bo društva, ki jih ne bi izvršilo.

Sport

— S. K. Ilirija naznanja članstvu, da mora vse nabiralne pole in stavbene kamne zaključiti najkasneje do 30. t. m. Denar in nabiralne pole naj vsakdo predloži odda funkcionarju, od katerega je iste prejel. — Odbor.

— S. K. Hermes objavlja, da se vsi danes, v četrtek ob 20. uri v društvenem lokalnem sestanku smučarske, drsalske in sankarske sekcije. — Tajnik.

— S. K. Ilirija izredna plenarna seja se vrši danes 20. novembra ob 18. uri v »Emonici«. Ker se nadaljuje debata o proračunu za l. 1925., se prosi polnoštevilno udeležbo. — Tajnik I.

— S. K. Primorje. Redna seja poslovnega odbora danes v četrtek odpade. Od-slej se vrše iste ob torkih ob 8. uri v vo-galni sobi restavracije »Zvezda«. — Na prvi seji se predlože odborniška poročila za občni zbor. — Vse redno članstvo se pozivlja, da odda klubovo garderobo go-spodarju in sicer v soboto dne 22. t. m. od 15. do 17. ure v garderobi na igrišču. — Celjski smučarji imajo danes, dne 20. t. m. ob 20. uri v klubovi sobi gostil-ne »Branibor« svoj sestanek, na katerem se hočejo pomeniti, kako bo treba gojiti zimski sport v letošnji zimski sezoni.

— Iz Zbora nogometnih sodnikov, sek-cija Ljubljana. (Službeno). Danes v četr-tek ob 18. uri plenarna sestanka vseh no-gometnih sodnikov v kavarni »Evropa«. Udeležba obvezna. — Tajnik.

— Sportniki v Angleškem parlamentu. Pri zadnjih volitvah v Angliji je bilo iz-vojenih v angleški parlament 150 poelan-cev, ki so na glasu kot dobri sportniki. Nedvomno je, da bodo v zbornici podpi-rali stremjenja angleških sportnikov.

V najgloblji žalosti naznanjamo, da je naš preljubljeni najboljši sopro, oče, tast in stari oče, gospod

Anton Luckmann

v sredo 19. t. m. ob 9. uri dopoldne, previden s tolažili sv. vere, mirno preminul v 81. letu svoje starosti.

Truplo pokojnega se blagoslovi 21. t. m. ob 11. uri dop. v hiši žalosti, Gradišče 4, od koder se prepelje na Verd pri Bistri in na tamošnjem pokopališču položi k večnemu počitku.

Zadušnica se daruje v župni cerkvi Marije Oznanenja v Ljubljani, dne 22. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Venci in cvetlice se v smislu pokojnega hvaležno odklanjajo.

V Ljubljani, dne 19. novembra 1924.

Ninka Luckmann
roj. Galle
soproga

Dr. Friderik Luckmann
Hubert Luckmann
Hana pl. Mehlem
roj. Luckmann
Franc Luckmann
otroci

Linda Luckmann
roj. Kosler
Josipina Luckmann
roj. Tscheligi
Ervin vitez pl. Mehlem
snabi in zet

Herta, Traute, Friderik-Anton, Anneliese Luckmann, Inge pl. Mehlem, Ervin vitez pl. Mehlem
vnuki in vnukinje

je od tiholapcev kupoval vtihotapljeno blago in ga razpečeval naprej. Ker mu to ni zadoščalo za življenjske potrebe, je bil zatekel k goljufiji. Stanovao je v gostini pri »Starem tisljerju«; natakari- ce, ki so verjele, da je sin bogatega trgovca, so mu dajale hrano, stanovanje in cigarete na upanje ter mu posojevale denar, ki ga je porabil v kavarnah in v baru. Ker so bile pa njegove trditve lažne in tudi njegov oče ni bogat trgovec, temveč navaden seljak v Bosni, in ker ni plačeval storjenega dolga, ga je sodišče obsodilo na 2 meseca jete; vstrel se mu je pa preiskovalni zapor od 27. septembra dalje.

Lustnik in izdajatelj Konzorcij Jutran,
odgovorni urednik Fr. Broševič,
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Edini neslišni pisalni stroj
L. C. Smith & Bros, Mod. 8.
L. BARAGA, LJUBLJANA,
Šelenburgova ul. 61.

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSOREAU)

Quélus, Quélus, "miri Saint Luc, misli vendar na vojvodo d'Anjoua, ki preži iz Bussyja tembolj opasno, ker je še neviden! Ti me ne boš osramotil, saj vendar ne misliš, da se bojim sluge! Ali umakniti se želim njegovemu gospodarju, vsaj za noč!"

"Eh, mort de Dieu," odvrne oni, "česa naj bi se bali, ko pripadamo francoskemu kralju! Če se zaradi njega izpostavimo nevarnosti, nas bo kralj branil!"

"Da, tebe! Kaj pa mene?"

"Hudiča, kaj se pa greš obabiti, ko vendar veš, kako je kralj ljubosumen na svoje miljenice!"

"Dobro," si misli Saint Luc, "vsakdo misli nase. Nisem pozabil svojih prijateljev. Toda vsaj prvih štirinajst dni svojega zakona hočem preživeti v miru. Zato poskusim, kako sklenem prijateljstvo tudi z gospodom d'Alencenskim." — Zato se poda Saint Luc k Bussyju. T a je po svojem žaljivem razgovoru s Chicotom ponosno dvigal glavo in prezirno motril množico, kakor da izziva še druge na besedni dvoboj, v katerem je bil ta plemič prav tako strašen nasprotnik, kakor z mečem v roki. Toda njegovo izzivanje je bilo brezuspešno, vsa čela so ostala gladka, vsa usta nema. Nikdo si tega osata ni upal prijeti. Razen tega so nekateri mislili, da je bolje, če se ne zapletejo v spletke in da jim ni treba pihati, kar jih ne peče. Saj ni treba, da se siliš v položaj, da bi moral odobravati razžaljenje kraljevo, pa tudi z gospodom Bussyjem in vojvodo Anžovinskim ni dobro česenj zobati.

Ko vidi de Bussy, da prihaja Saint Luc k njemu, Saint Luc, eden kraljevih miljenec, že misli, da je sedaj našel ono, kar je iskal. Zato ga sam izzivalno nagovori: "Gospod, ali naj pripisujem čast vašega obiska besedam, katere sem pravkar spregovoril?"

"Kar ste spregovorili?" vpraša Saint Luc najljubezniveje.

"Kaj ste pa rekli? Ničesar nisem slišal. Zagledal sem vas in zaželel, da vas pozdravim ter se vam obenem zahvalim za čast, katero ste blagovolili izkazati mojemu domu s svojim obiskom."

"Aj, aj," spregovori Henrik III., ko zapazi Saint Luca pri de Bussyju, — "glej no, zdi se mi, da je on stopil h kapitanu in da ga sedaj pere radi njegovih prejšnjih nesramnosti. To je sicer dobro storil, toda ne bilo bi mi ljubo, da bi opral žalitev z mečem. Poglejte no tja k njima, Quélus! Ali raje ne, prenašli ste! Stopite vi, Maugiron!"

Maugiron pohiti kakor strelica ali Saint Luc je bil oprezen. Zato se je poslovil od de Bussyja, še predno je Maugiron mogel pristopiti k njima, prestregel ga je in se z njim vrnil h kralju.

"Kaj si pa povedal temu drznežu Bussyju?" ga vpraša kralj.

"Dobro večer sem mu voščil, Veličanstvo!"

"Drugega nič?" vpraša kralj razočarano in se nagrbanci.

Saint Luc se zave, da je napravil pogreško, pa jo ravnodušno popravi in nadaljuje: "No, da, in pa povedal sem mu, da mu želim jutri voščiti tudi dobro jutro."

"Oj, oj," klikne Henrik zadovoljno. "To sem slutil. Ti si pa res fant od fare!"

"Samo naj bo Vaše Veličanstvo milostljivo in naj zadrži to reč tajno!" prosi Saint Luc.

"O, boga mi," pravi kralj, "ne govorim ti tega, da bi te hotel siliti ali ti kaj braniti. Zares, če bi ne mogel njega rešiti, a sam ostati pri tem nepoškodovan..."

Miljenici se spogledajo, a kralj se dela, kakor da tega ne zapazi.

"Kajti ta dečko," nadaljuje kralj, "je izredno drzen." — "Da, sire," pritrdi Saint Luc. "Toda prej ali slej bo naletel na svojega mojstra." "O," zavzdihne kralj. "To je res, ali on je strašen sabljač. Hudiča, zakaj ga ne ugrizne kakšen stekel pes. To bi nas za vedno rešilo tega neobdigratiba." Pri teh besedah pogleda kralj izpod čela za Bussyjem, ki je v spremstvu svojih štirih prijateljev koračil po dvorani med množico ter se šalil z vsemi, rogal se nasprotnikom, marsikomu prišil krpico in oklaj vsakogar, za katerega je vedel, da je neprijatelj Anžovince ali pa prijatelj kraljev ali oboje.

"Grom in peklo!" vrišči nad njim šaljivec Chicot, "dragi Bussy, ne delajte tako z mojimi plemiči, sicer boga mi, kakor sem kralj, vendar potegnem meč, kakor da sem samo norec!" "Smešen svet!" zamrmra Henrik. "Moj Chicot dobro vidi!" "Če bo nadaljeval s takšnimi šalami, bom Chicota kaznoval!" godrnja Maugiron. "Pusti ti njega v miru!" ga zavrne kralj. "Chicot je

plemič in zelo ljubosumen na svojo čast. Razven tega pa ni on zaslužil kazni, kajti on ni največji predrznež med njimi, kar jih je tukaj!"

Saint Luc takoj prevzame dodeljeno mu vlogo in pristopi h prijateljem d'Ou in d'Épernonu. Potem ju odvede v kraj: "Gospoda, posvetujmo se. Nekaj moramo storiti! Ti, Saint Luc, ostani pri kralju in kramlajaj z njim ter glej, da skleneta mir. Zdi se, da so tvoja pogajanja že dobro pričela."

Saint Luc takoj prevzame dodeljeno mu vlogo in pristopi h kralju, ki se je med tem pričel pričati s Chicotom. Ta čas pa je Quélus povedel svoje štiri prijatelje k oknu, kjer so najprej primerno ocenili Bussyjevo obnašanje in izzivanje, potem se pa pričeli posvetovati, kako bi mogli na najboljši način svet rešiti tega svojega nasprotnika. Bussy zapazi ta posvet in niti najmanj ne dvomi, da se tiče uprav njega. Tudi je točno domneval, v kakšnem namenu. Zato se približa s svojimi štirimi prijatelji oknu in porogljivo pravi: "Hej, Antraguët, hej, Ribeirac, poglejta no, kako so se sestali klasični prijatelji. Kakor so nas nekoč učili v šolah. Evo jih, Euryalus in Niso, Damon in Phintias, Castor in hej... kje je pa Pollux?"

"Pollux se ženi, Kastor je torej osamljen!" dopolni Antraguët.

"Kaj neki imajo med seboj?" demonstrativno povprašuje Bussy in izzivalno opazuje četvoro. "Stavim, da govorijo o novi škinki za ustnice in lica!" ugiba Ribeirac. "Ne, gospoda," odvrne Quélus.

"O, lovu govorimo!" "No, prav, gospod Cupido!" mu odgovarja Bussy sam. "Toda za lov je sedaj prevelik mraz, koža vam utegne na tem lovu popokati!" "Gospod," mu vljudno odgovori Maugiron,

"ne pozabite da nosimo mi na lovu tople rokavice in dobro podložene suknje." "No, potem sem miren," pravi Bussy. "Pa bo li kmalu ta vaš lov?" "Morda še noč!" ravnodušno pojasnjuje Schomberg. "Kako morda?" popravljaja Maugiron. "Zagotovo še noč!" "Vprašati moram kralja za njegovo mnenje!" zasmehuje Bussy. "Kaj poreče on jutri zjutraj, ko bo zapazil, da so njegovi miljenici hudo nahodni?" "Nikar se ne trudite h kralju, gospod," pravi zopet Quélus. "Njegovo Veličanstvo ve, da se odpravljamo na lov." "Na šoj?" zasmehljivo vprašuje Bussy. "Ne, na merjasca! Svinjsko glavo potrebujemo." "Pa veste za zver?" vprašuje Antraguët. "Smo jo že spazili!" odgovarja Schomberg. "Pa je vendar treba vedeti, kod prehaja!" bi rad vedel Livarot. "O, to že izvem!" miri d'O. "Pridete li tudi vi na lov, gospod de Bussy?" "Na lov? Ne, imam drugega posla. Jutri moram biti pri vojvodi d'Alenconskem, da sprejemem gospoda de Monsoreaua, kateremu je, kakor veste, podeljeno mesto vrhovnega lovskega mojstra."

Išče se agilen zastopnik

za Slovenijo ali vso Jugoslavijo, za zalogo, prodajo in uveljavljanje, Patent-gumi-lanajdue v komadih, s katero se takoj popravi vsak de fekt vseh vrstnih cevi, avto-motociklov, kolesnih itd. — **Potreben kapital 25 do 30 tisoč dinarjev.** Upelani pri grosistih, avto in kolesarske stroke imajo prednost, ker se dajo tudi drugi predmeti v samoprodajo. V Jugoslaviji brez konkurence. Ponudbe pod "Velox" na upravo "Jutra". 6363 a

Razpis.

Radi prenumeracije bišnih števk potrebuje podpi sano županstvo približno 320 bišnih tablic ter 80 cestnih tabel, sičnih kakor so ljubljanske. R. flektanti naj vpo šljejo tozadevne oferte do 30. t. m. tukajšnjemu uradu. Natučnejša pojasnila se dobijo pri županstvu med uradnimi urami.

Županstvo občine Vič,
dne 19. novembra 1924.

Župan:
Ivan Gale s. r.

VINO

letniki 1921, 1923 in 1924
iz Jeruzalemskih in Luto-
merskih vinogradov

ima vedno po najugodnejših cenah v zalogi
Lovro Petovar, Ivanjkovci.

Lepo obleko

imate, ako daste poudeno
kemico čistiti in barvati v
L. kemični čistilnici in barvarji
JOS. REICH
Poljanski nasip št. 4
Pedružica: Selenburgova ul. 3

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

19.224 III

— KR. DVORNI DOBAVITELJI —

STOCK COGNAC MEDICINAL D. D. SLAV. POŽEGA

STOCK

ČOKOLADA IN BONBONI
COGNAC MEDICINAL
JAMAICA RUM
CHINA ČAJ

ZNAMKA „STOCK“ JAMČI ZA NAJBOLJŠE KVALITATIVNO BLAGO!

P. povrstni Knečkovje me. i za pagon

Rezani
samo iz
najboljih
vo. ovskih
krupona, garantirana
težina 0.95 - L. sivano,
lepljeno in pretega eno, v
vseh dimenzijah, na skladišču

N. LAMPRET, Ljubljana, Krekov trg 10. Tel. 247

Tvornisko skladišče: Zagreb, Hlca 44 DVORISTE
(HOTEL ROYAL) Telefon 20-54. 1924a

Aleks.
Gjud ml.

Ljubljana, Kongresni trg št. 6.
Moderni damski česalni salon.
Električna masaža i ca. Manicura.
Zaloga slovite kamfor kreme kraljice Marije za
negovan e obraza. 1888 a 1.1

Lasna dela, specialiteta: lasni obročki, kito.
Naročila po pošti se takoj odpremi.
Odpri: od 1/8. do 12 ure in od 1/2. do 7. ure.
ob sobotah do 8. ure svečer.

Slavonska hrastovina,
okrogla in razčazana, v kurantnih dimenzijah, se
išče za tekočo dobavo. 6365a

Ponudbe sprejema „Juvavum“, lesna industrijska
družba z o. z. v Saizburgu, Getreidegasse 25.

Iščemo za stalno
korespondentko

s perfektnim znanjem srbohrvaščine, nem-
ščine in strojepisja, za večjo tovarno v
Sloveniji. Ponudbe pod „Sposobna kore-
spondentka“ na upravo „Jutra“.

6151 a

Že za 48 dinarjev

1 meter dobrega LODNA
1 meter dobrega ŠEVIJOTA
1 meter dobrega SUKNA

dvojne širine dobite pri trvdki

LENASI & GERKMAN, Ljubljana

L. MIKUŠ
LJUBLJANA, Mestni trg 15
izde. ovatelj dežnikov.

Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
Stari dežniki se nanovo preoblecijo

Po dolgem, mučnem bolehanju preminul je danes gospod

Anton Luckmann

kurator našega zavoda.

V blagopokojnem izgubili smo prezasluzenega, nadvse požrtvo-
valnega in zvestega sotrudnika, ki je posvečal skozi dolge vrste
let svoje izborne moči in izkušnje v prospeh našega zav. da, za kar
mu ohranimo vedno najhvaležnejši in najspostljivejši spomin.

V Ljubljani, dne 19. novembra 1924.

Kranjska hranilnica.

6379a

Naznanilo. „LIPA“ Naznanilo.

zadruga m zarjev z o. z. - Št. Vid nad Ljubljano

naznanja slavnemu občinstvu, da

je otvorila svojo zalogo pohištva.

Zaloga se nahaja v tov. postopju v St. Vidu. — Ima v zalogi vse vrste
spalno, tednito, kuhinjskih oprav, oprave za salone, gosposke
sobe, pisarne itd. ter tapetolškega blaga od najcenejših do najnavad-
nejših vrst. — Sprejema tudi vsa stavbena dela in opreme za pisarne,
hotela, ovrke, šole itd.

Zaloga se lahko ogleda: tudi ob nedeljah in praznikih.
Delo zajameno solidno! Cene brezkonkurentne! Postrežba točna!
Se priporoča za cenjena naročila in mnogobrojni obisk

6914 a

„LIPA“, z. z o. z.

Neizprosna smrt je ugrabila iz naših vrst
delavno članico-odbornico, sestro

Mr. ph. Katjo Lavičkovo

Ohranimo jo vsi v bratskem spominu!

Sokolsko društvo v Trziču.

6367 a